

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЧОРТКІВСЬКИЙ НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ
ПІДПРИЄМНИЦТВА І БІЗНЕСУ**

Чернецький Микола Богданович

**РОЗВИТОК ІНСТРУМЕНТАРІЮ МИТНОЇ ЛОГІСТИКИ ЩОДО
ОПТИМІЗАЦІЇ РУХУ ТОВАРІВ В ТОРГІВЛІ**

освітньо-професійна програма

Фінанси, банківська справа та страхування

Кваліфікаційна робота

Виконав студент групи

ФМСчм-21

М.Б. Чернецький

(підпис)

Науковий керівник

к.е.н., доцент. Г.П. Гончар

(підпис)

Кваліфікаційну роботу допущено
до захисту

«____» _____ 2023р.

Зав. кафедри

(підпис)

Чортків – 2023

ЗМІСТ

ВСТУП	
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ МИТНОЇ ЛОГІСТИКИ.....	
1.1. Поняття і сутність митної логістики.....	
1.2. Види і форми митної логістики.....	
1.3. Типові інструменти митної логістики.....	
Висновки до розділу 1.....	
РОЗДІЛ 2. ПРАКТИКА ВИКОРИСТАННЯ ІНСТРУМЕНТАРІЮ	
МИТНОЇ ЛОГІСТИКИ ЩОДО ОПТИМІЗАЦІЇ РУХУ ТОВАРІВ В	
ТОРГІВЛІ.....	
2.1 Механізм логістичних процесів у митній логістиці.....	
2.2. Аналіз товарообігу України.....	
2.3 Особливості використання інформаційних технологій у процесі	
оптимізації руху товарів у торгівлі в Україні.....	
Висновки до розділу 2.....	
РОЗДІЛ 3. ОСНОВНІ НАПРЯМКИ УДОСКОНАЛЕННЯ МИТНОЇ	
ЛОГІСТИКИ В УКРАЇНІ ЩОДО ОПТИМІЗАЦІЇ РУХУ ТОВАРІВ В	
ТОРГІВЛІ.....	
3.1 Проблеми та обмеження використання інструментарію митної	
логістики.....	
3.2 Оптимізація руху товарів через митний кордон.....	
Висновки до розділу 3.....	
ВИСНОВКИ.....	
ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ МИТНОЇ ЛОГІСТИКИ

1.1 Поняття і сутність митної логістики.

Митна логістика - новітній прикладний напрямок логістики, де чітко проявляються суспільно-географічні (регіональні) аспекти. Логістична функція митної діяльності займає важливе місце поряд з тарифно-регулюючою інформаційно-аналітичною, контрольно-пропускнуою та фінансово-економічною. Цей напрямок недостатньо розкритий в літературі. У той же час тісний зв'язок митної справи та логістики чітко прослідковується в Митному кодексі України, що не знайшло адекватного відображення в літературі з митної справи, а самий термін «митна логістика» відсутній в Економічній енциклопедії України. [1]

Митна логістика — це розділ логістики, що забезпечує доставку вантажів між країнами та спрямований, зокрема, на оптимізацію зовнішньоекономічної діяльності. [2]

Вона включає в себе такі аспекти, як:

- Планування і управління перевезенням товарів через митні кордони;
- Оформлення митних документів;
- Оплата митних зборів і платежів;
- Контроль за дотриманням митних правил і процедур (рис.1.1).

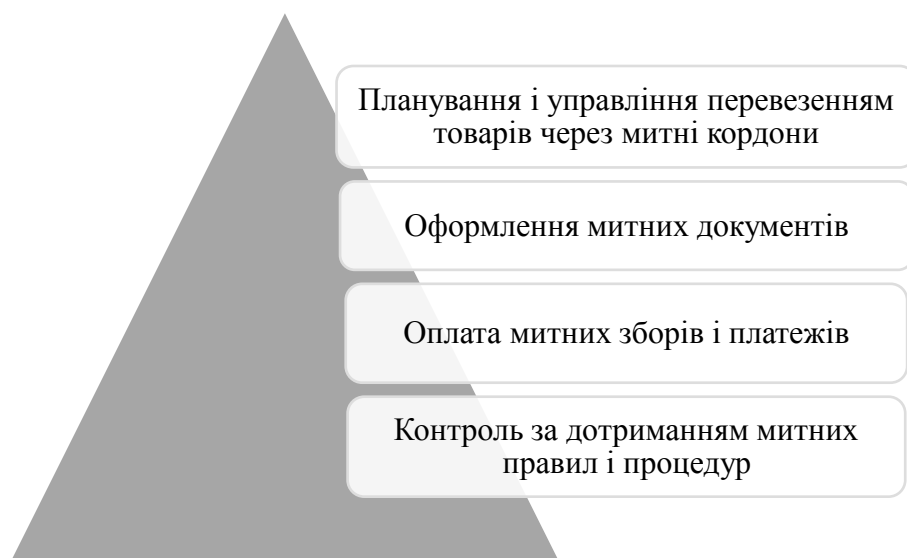

Рис. 1.1. Основні аспекти митної логістики

Також логістична функція митної діяльності охоплює такі складники:

- логістизація процесу митної переробки вантажів;
- митна діяльність транспортно-логістичних компаній;
- відпрацювання стандартних логістичних вимог до застосування митних режимів;
- оптимізація технологій забезпечення переміщення вантажів через митний кордон із метою прискорення їх руху [3, с. 34]

Метою митної логістики є забезпечення ефективного і безперебійного переміщення товарів через митні кордони з мінімальними витратами і ризиками.

Сутність митної логістики полягає в тому, що вона є комплексним підходом до управління міжнародною торгівлею. Вона враховує всі аспекти цього процесу, починаючи від планування перевезення товарів і закінчуючи контролем за дотриманням митних правил і процедур.

Вона є важливою складовою частиною міжнародної торгівлі. Вона дозволяє експортерам і імпортерам ефективно і безперебійно здійснювати свою діяльність, а також мінімізувати ризики, пов'язані з міжнародним перевезенням товарів.

Логістизація митної справи, тобто впровадження до її інструментарію логістичних прийомів та засобів, – безперервний процес, який охоплює усі складові цього багатоманітного виду державної діяльності, в першу чергу процедури митного контролю. Даний напрямок має за основу аналіз митно-логістичних потоків, тобто потоків пов'язаних з перетином митного кордону України та справлянням відповідних митних зборів та платежів. [4, с. 276]

Основні завдання митної логістики:

- забезпечення своєчасного і безперебійного переміщення товарів через митні кордони;
- мінімізація витрат на митне оформлення;
- підвищення ефективності митних процедур;
- забезпечення дотримання митних правил і процедур.

На підставі аналізу положень статті 7 чинного Митного кодексу України можна зробити висновок, що до основних складових митної справи належать [5]:

- встановлені порядок і умови переміщення товарів через митний кордон України, їх митний контроль та митне оформлення;
- застосування механізмів тарифного і не-тарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності;
- справляння митних платежів;
- ведення митної статистики;
- обмін митною інформацією;
- ведення Української класифікації товарів зовнішньоекономічної діяльності;
- здійснення відповідно до закону державного контролю нехарчової продукції при її ввезенні на митну територію України;
- запобігання та протидія контрабанді;
- боротьба з порушеннями митних правил [6, с.163].

Дана логістика є ключовим аспектом у забезпеченні безперешкодного руху товарів через кордон, сприяючи розвитку міжнародної торгівлі та співпраці між країнами, а також сприяючи ефективному використанню ресурсів та підвищенню конкурентоспроможності підприємств на міжнародному ринку.

Роль і значення митного режиму полягає у тому, що він встановлює:

- порядок переміщення товару через митний кордон залежно від призначення товару;
- умови перебування товару на (поза) митній території;
- межі, в яких може використовуватися товар;
- права й обов'язки особи, що переміщує товар;
- вимоги до товару, що поміщається під певний режим [7].

Митна логістика є важливою галуззю управління товарними потоками в міжнародній торгівлі. Вона впливає на швидкість та ефективність переміщення

товарів через митний кордон, що має прямий вплив на конкурентоспроможність компаній та національних економік загалом.

Також відіграє важливу роль у глобальній торгівлі, забезпечуючи безперешкодний та легальний рух товарів між країнами. Її сутність відбувається в оптимізації процесів та забезпеченні відповідності митним нормам. Розуміння та впровадження ефективних стратегій митної логістики допомагають сприяти розвитку міжнародної торгівлі та спрощують перетин митних кордонів, сприяючи розвитку бізнесу та економіки в цілому.

Оптимізація митної логістики важлива для підвищення швидкості проходження митних процедур, зменшення витрат на логістичні операції, а також для забезпечення точності та надійності управління документами та інформаційними потоками.

Розвиток та впровадження новітніх технологій, використання автоматизованих систем управління, співпраця з митними органами та стейкхолдерами, а також постійне вдосконалення процесів митної логістики є ключовими для досягнення оптимального руху товарів через кордон.

Успішна митна логістика сприяє розвитку міжнародної торгівлі, створює умови для зростання бізнесу, підвищення ефективності та розвитку економіки, тим самим сприяючи глобальній економічній інтеграції та співпраці між країнами.

1.2. Види і форми митної логістики.

Становленню логістики на рівні міжнародних економічних відносин сприяє актуальна нині тенденція глобалізації. Організація міжнародних логістичних систем та створення логістичних ланцюгів у всьому світі стали інструментами максимізації експорту готової продукції та більш результативного проникнення на міжнародні ринки. Багато компаній розраховують, що після впровадження глобальних логістичних концепцій будуть отримані конкурентні переваги за рахунок очікуваних підвищення

продуктивності праці, зростання ефективності виробництва та диференціації продукції, що виробляється. [8, с. 140-141]

Митна логістика – це комплекс заходів, пов'язаних з переміщенням товарів через митні кордони країни. Вона включає в себе такі аспекти, як:

- Планування та управління перевезеннями.
- Управління запасами.
- Управління складськими операціями.

Логістична функція митної справи охоплює дві складових:

- 1) логістизації процесу митної переробки вантажів;
- 2) митний діяльність транспортно-логістичних компаній – як іноземних, що діють в Україні, так і українських [9, с. 138].

Види митної логістики можна класифікувати за такими ознаками (рис.1.2):

Рис. 1.2. Класифікація митної логістики за видами

1. Залежно від напрямку переміщення товарів:

- оекспортна митна логістика – це комплекс заходів, пов'язаних з переміщенням товарів через митні кордони країни з метою їх вивезення за кордон.

- імпортна митна логістика. Імпорт – митний режим, відповідно до якого товари завозяться на митну територію України для вільного обігу без обмеження терміну їхнього перебування на цій території і можуть використовуватися без будь-яких митних обмежень.

Цей митний режим характеризується, насамперед, загальним, без жодних виключень чи обмежень, порядком застосування митних заходів і методів регулювання. Як правило, даний митний режим виступає як самостійна та завершуючи комерційна операція. Товари, що завозяться в країну та підлягають цьому режиму, залишаються на території України без зобов'язань щодо їх вивозу. При цьому іноземні товари, випущені у вільний обіг на митній території України, розглядаються як українські товари. У той же час існує низка особливостей застосування даного митного режиму. Так, за деяких зовнішньоекономічних схем (наприклад, безоплатне надання товарів українським особам в разі гуманітарної та технічної допомоги) має місце режим імпорту зі звільненням від сплати визначених видів платежів. Разом з тим, у випадку дарунку товарів українській особі звільнення від сплати митних платежів не передбачене. [10]

- транзитна митна логістика - це комплекс заходів, пов'язаних з переміщенням товарів через митні кордони країни транзитом через її територію.

2. Залежно від виду транспорту:

- автомобільна митна логістика - це комплекс заходів, пов'язаних з переміщенням товарів через митні кордони країни автомобільним транспортом.

- залізнична митна логістика - це комплекс заходів, пов'язаних з переміщенням товарів через митні кордони країни залізничним транспортом.

- морська митна логістика - це комплекс заходів, пов'язаних з переміщенням товарів через митні кордони країни морським транспортом.

– повітряна митна логістика - це комплекс заходів, пов'язаних з переміщенням товарів через митні кордони країни повітряним транспортом.

3. Залежно від виду митного режиму:

– митна логістика в режимі імпорту - це комплекс заходів, пов'язаних з переміщенням товарів через митні кордони країни в режимі імпорту.

– митна логістика в режимі експорту - це комплекс заходів, пов'язаних з переміщенням товарів через митні кордони країни в режимі експорту.

– митна логістика в режимі транзиту - це комплекс заходів, пов'язаних з переміщенням товарів через митні кордони країни в режимі транзиту.

– митна логістика в режимі тимчасового вивезення - це комплекс заходів, пов'язаних з переміщенням товарів через митні кордони країни.

4. Залежно від складності:

– проста митна логістика - це комплекс заходів, пов'язаних з переміщенням товарів через митні кордони країни, які не вимагають спеціального оформлення або дозволів.

– складна митна логістика - це комплекс заходів, пов'язаних з переміщенням товарів через митні кордони країни, які вимагають спеціального оформлення або дозволів.

Форми митної логістики можна класифікувати за такими ознаками (рис. 1.3):

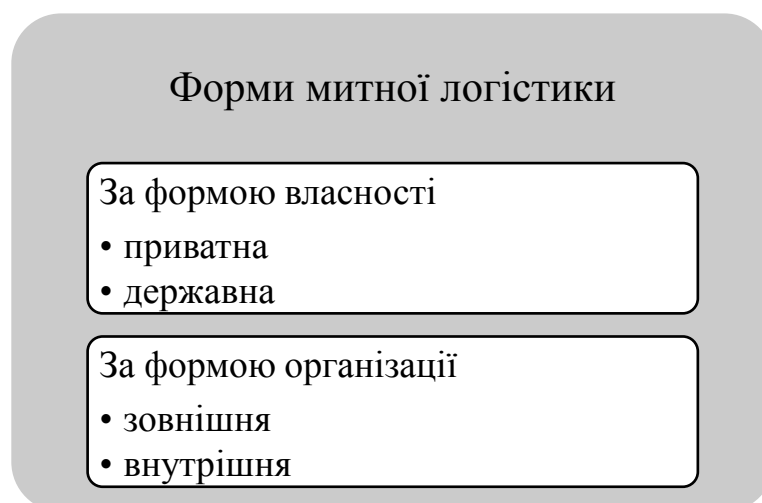

Рис. 1.3. Форми митної логістики

Залежно від форми власності:

- приватна митна логістика – це комплекс заходів, пов'язаних з переміщенням товарів через митні кордони країни, які здійснюються приватними компаніями.

- державна митна логістика – це комплекс заходів, пов'язаних з переміщенням товарів через митні кордони країни, які здійснюються державними органами.

Залежно від форми організації:

- внутрішня митна логістика – це комплекс заходів, пов'язаних з переміщенням товарів через митні кордони країни, які здійснюються однією компанією;

- зовнішня митна логістика – це комплекс заходів, пов'язаних з переміщенням товарів через митні кордони країни, які здійснюються різними компаніями.

Роль митної логістики в міжнародній торгівлі є визначальною і важливою для безперешкодного переміщення товарів між країнами. Основні аспекти ролі митної логістики включають:

1. Забезпечення безпеки та контролю. Грає важливу роль у забезпеченні безпеки та контролю над товарами, які перетинають митний кордон. Це включає в себе перевірку відповідності товарів митним та іншим регуляторним вимогам, які дозволяють уникнути торговельних обмежень і забезпечують безпеку національних ринків.

2. Зменшення бюрократичних перешкод. Зменшує бюрократичні труднощі та ризики, пов'язані з митним оформленням. Ефективне оформлення митних документів та проходження процедур митного контролю сприяє прискоренню процесу міжнародної торгівлі.

3. Оптимізація логістичних процесів. Дозволяє оптимізувати логістичні процеси, забезпечуючи ефективне переміщення товарів через кордон, що зменшує витрати на транспортування та зберігання, а також прискорює доставку товарів.

4. Підтримка міжнародної торгівлі та економічного зростання. Є необхідним елементом для підтримки міжнародної торгівлі та економічного зростання. Вона дозволяє підприємствам ефективно брати участь у міжнародних ринках, сприяти розвитку експорту та імпорту, тим самим сприяючи розвитку національних економік.

5. Стимулювання інновацій та розвитку інфраструктури. Розвиток митної логістики спонукає до інновацій у сфері логістики та технологій, що полегшує перетин кордону для товарів. Це також стимулює розвиток інфраструктури для забезпечення ефективного переміщення товарів.

Таким чином, митна логістика є необхідною для стабільності та розвитку міжнародної торгівлі, сприяючи ключовій ролі у сприянні ефективному та безперешкодному русі товарів між країнами.

Авто та залізнодорожні перевезення вже довгий час відіграють найважливішу роль у волонтерських, військових, а головне – бізнес-перевезеннях України. [11]

Сьогодні, основними напрямками митної справи є захист інтересів держави, а також контроль за додержанням прав, боротьба з контрабандою, модернізація митних органів та створення сприятливих умов для виходження України на міжнародний рівень шляхом участі у міжнародних організаціях, поглибленням міжнародного співробітництва та адаптації українського законодавства до європейських стандартів. [12, с. 10]

Митна логістика відіграє важливу роль у міжнародній торгівлі. Вона дозволяє експортерам і імпортерам ефективно і безперебійно здійснювати свою діяльність, а також мінімізувати ризики, пов'язані з міжнародним перевезенням товарів.

Основні функції митної логістики в міжнародній торгівлі відображені на рис. 1.4.

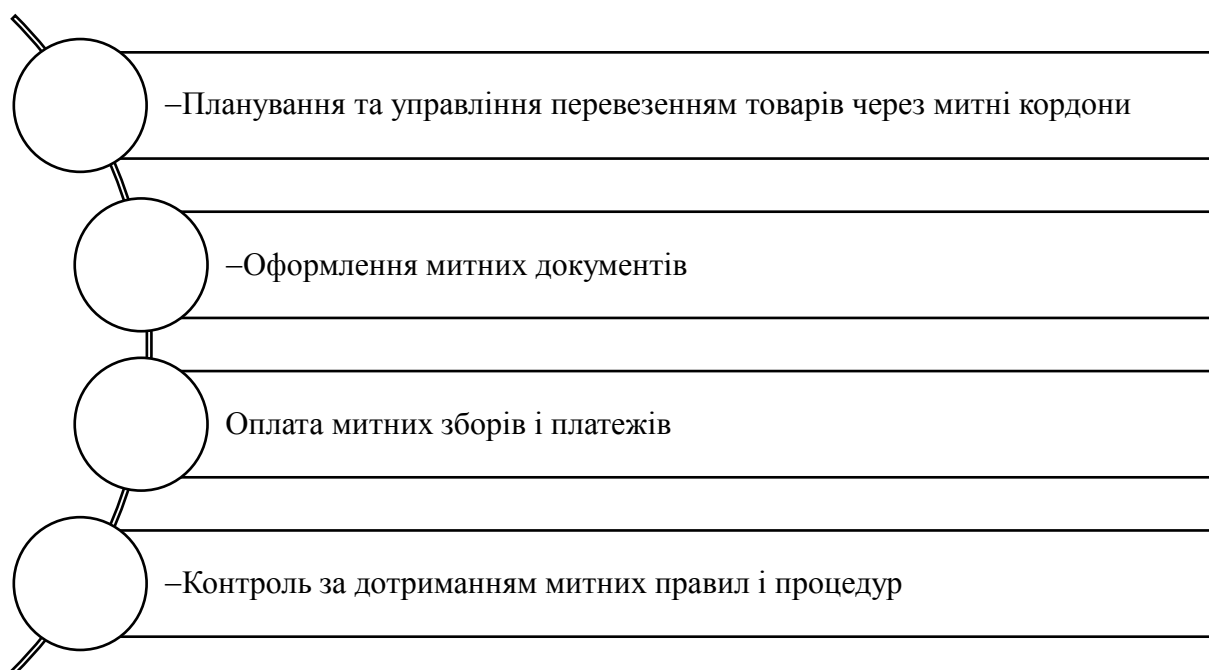

Рис. 1.4. Основні функції митної логістики

Планування та управління перевезенням товарів через митні кордони. Цей процес включає в себе визначення оптимального маршруту перевезення, вибору транспортного засобу, організації митного оформлення та контролю за переміщенням товарів.

Оформлення митних документів. Цей процес включає в себе підготовку та подання митних декларацій, а також інших документів, необхідних для митного оформлення.

Оплата митних зборів і платежів. Цей процес включає в себе визначення розміру митних зборів і платежів, а також їх сплату.

Контроль за дотриманням митних правил і процедур. Цей процес включає в себе перевірку відповідності товарів митним правилам і процедурам, а також проведення митних оглядів.

Митній логістиці притаманні такі сутнісні ознаки:

- недокументарна технологія ведення бізнесу за рахунок застосування систем обміну електронною бізнес-інформацією;

- запровадження у практику митних органів та подальше вдосконалення концепцій «Єдиного вікна» та «Уповноваженого економічного оператора»;
- застосування тотального (замість вибіркового) контролю з боку митних органів за вантажами, що переміщуються через митні кордони країн
- членів Всесвітньої митної організації (далі – ВМО), у формі «інформаційного митного контролю» на підставі постійного дослідження та управління ризиками (запровадження електронних автоматичних систем управління ризиками) [13, с. 44].

Зважаючи на важливість розвитку технологій у сучасному світі, необхідно акцентувати увагу на поточному вдосконаленні та припливі нових інновацій. Технології постійно трансформують наше життя, впливаючи на різні сфери, від бізнесу до особистого способу життя. Важливо підтримувати й стимулювати розвиток технологій, щоб забезпечити постійний ріст та просування вперед як у сфері науки та техніки, так і в повному житті людей.

Висновок виникає в тому, що у світі, який швидко змінюється, постійний розвиток технологій є ключем до успішного майбутнього. Наша здатність адаптуватися до нових технологій та використання їх у суспільстві дозволяє досягти нових вершин у багатьох галузях та покращити якість нашого життя в цілому.

Митна логістика виступає ключовим елементом у міжнародній торгівлі, де оптимізація процесів грає важливу роль у забезпеченні ефективного та швидкого руху товарів через митний кордон. Розуміння різних видів та форм митної логістики є важливим для розробки стратегій, спрямованих на максимізацію результативності та мінімізацію затрат у цьому процесі.

Специфіка та потреби кожної форми митної логістики вимагають індивідуального підходу та використання відповідних методів оптимізації. Враховуючи це, підприємства можуть досягти покращення продуктивності та зниження витрат під час транспортування та оформлення товарів через кордон.

Зрозуміння та впровадження оптимальних стратегій митної логістики є вирішальним для підтримки ефективності та рентабельності в галузі міжнародної торгівлі, створюючи умови для підвищення конкурентоспроможності та розвитку підприємств.

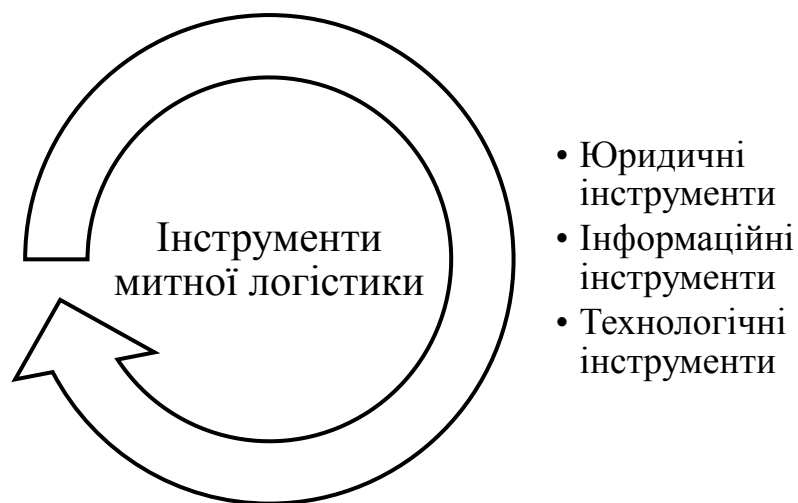
1.3. Типові інструменти митної логістики.

Митна логістика - це складний процес, який вимагає використання різних інструментів для ефективного управління переміщенням товарів через митні кордони. Інструменти митної логістики можна класифікувати за такими ознаками (рис.1.5).

Юридичні техніка/інструменти - це інструменти, які регулюють митні відносини та порядок переміщення товарів через митні кордони. Юридична техніка - це сукупність інструментів ведення юридичної роботи і складання юридичних документів. [14]

Технологічні інструменти - це інструменти, які використовуються для автоматизації митних процедур і підвищення ефективності митних операцій.

Інформаційні інструменти - це інструменти, які використовуються для обробки та обміну митною інформацією.

:

Рис. 1.5. Інструменти митної логістики

Найбільш прогресивними інноваційними технологіями в логістиці сьогодні є:

- ланцюг поставок у режимі реального часу (SCV);
 - Інтернет речей та RFID;
 - роботизація складських операцій;
 - цифрові двійники;
 - блокчейн;
 - 3D-друк;
 - доставка вантажів безпілотними дронами та іншими безпілотними транспортними засобами, які тільки доповнюють цю перспективну реальність.
- [15, с. 17]

Юридичні інструменти митної логістики включають в себе:

- митне законодавство - це нормативні акти, які регулюють митні відносини та порядок переміщення товарів через митні кордони.
 - митні правила - це нормативно-правові акти, які конкретизують положення митного законодавства.
 - митні тарифи - інструмент зовнішньоторговельної політики та державного регулювання внутрішнього ринку країни у його взаємодії зі світовим ринком.
- [16]

– митні декларації - це документи, які подаються до митних органів для оформлення митних процедур.

В Митному кодексі передбачено, що під час митного оформлення товарів митному органу можуть подаватися такі види декларацій:

- митна декларація, заповнена у звичайному порядку – подається у тому випадку, коли декларант має достатньо відомостей для завершення митного оформлення товарів та транспортних засобів комерційного призначення у відповідності із заявленим митним режимом (ст. 258);
- попередня митна декларація – подається до ввезення в Україну товарів (транспортних засобів) або після їх ввезення, якщо ці товари, транспортні засоби

перебувають на території пункту пропуску через державний кордон України. Така митна декларація подається митному органу, в якому буде проводитися митне оформлення товарів, з метою проведення аналізу ризиків та прискорення виконання митних формальностей (ст. 259);

- тимчасова митна декларація – подається у разі, якщо декларант або уповноважена ним особа не володіє точними відомостями про характеристики товарів, необхідними для заповнення митної декларації у звичайному порядку. Така декларація може подаватися за умови, що вона містить дані, достатні для поміщення їх у заявлений митний режим, під зобов'язання про подання додаткової декларації у строк не більше 45 днів з дати оформлення тимчасової митної декларації (ст. 260);

- періодична митна декларація – може подаватись на регулярне переміщення через митний кордон України товарів однією і тією ж особою на одних і тих же умовах та підставах не більше 180 днів та під зобов'язання про подання додаткової декларації на товари, переміщені за періодичною митною декларацією протягом попереднього календарного місяця, у порядку та на умовах, встановлених Кабінетом Міністрів України (ст. 260). [17]

Технологічні інструменти митної логістики включають в себе:

- системи автоматизації митних процедур – це програмні продукти, які використовуються для автоматизації митних операцій, таких як оформлення митних декларацій, проведення митних оглядів та ін.;

- системи управління складськими запасами – це програмні продукти, які використовуються для управління складськими запасами, в тому числі митними товарами;

- системи управління транспортом – це програмні продукти, які використовуються для управління транспортними перевезеннями, в тому числі перевезеннями митних товарів.

Інформаційні інструменти митної логістики включають в себе:

- митні інформаційні системи - це системи, які збирають, зберігають і обробляють митну інформацію. Отже, електронна митниця – це

багатофункціональна комплексна система, яка існує у митних органах країни та поєднує інформаційно-комунікативні технології та сукупність механізмів їх застосування і дає можливість підвищити якість митного регулювання та вдосконалити митне адміністрування [18];

- митні електронні сервіси - це сервіси, які надаються митними органами для надання інформації та надання митних послуг;
- митні портали - це веб-сайти, які надають інформацію про митні правила та процедури.

Крім перерахованих вище інструментів, в митній логістиці також використовуються такі інструменти, як:

- митні брокерські послуги - це послуги, які надаються митними брокерами для оформлення митних процедур;
- митні склади - це склади, на яких зберігаються митні товари до їх оформлення;
- митні гарантії - це гарантії, які надаються для забезпечення виконання митних зобов'язань.

Вибір інструментів митної логістики залежить від таких факторів, як:

- обсяг і складність митних операцій;
- мета митної логістики;
- фінансові можливості;
- технологічний рівень.

Ось кілька прикладів використання інструментів митної логістики:

- використання системи автоматизації митних процедур для зниження витрат на оформлення митних декларацій;
- використання системи управління складськими запасами для забезпечення контролю за митними товарами на складі;
- використання митного інформаційного порталу для отримання інформації про митні правила та процедури;
- використання митних брокерів для оформлення митних процедур, які вимагають спеціальних знань і досвіду.

Митна логістика є ключовим компонентом в управлінні міжнародною торгівлею. Інструменти, використовувані в цій галузі, мають значний вплив на ефективність перетину митних кордонів та оптимізацію процесів забезпечення витрат та часу під час митного оформлення.

Застосування сучасних технологій, оптимізація процедур та спрощення бюрократичних процесів сприяють не лише покращенню логістики, а й забезпечують більшу швидкість та точність митного оформлення. Це дозволяє компаніям знижувати витрати та збільшувати швидкість обігу товарів.

Дослідження та впровадження інструментів митної логістики є важливим для підтримки конкурентоспроможності підприємств на міжнародному ринку. Впровадження та оптимізація цих інструментів дозволяє створити більш ефективні та прозорі логістичні системи, забезпечуючи ефективнішу та швидку міжнародну торгівлю.

Висновки до розділу 1

Перший розділ магістерської роботи присвячений загальному дослідженню та аналізу основних аспектів митної логістики, розглядаючи поняття, основні види, форми та типові інструменти митної логістики.

Починаючи з поняття митної логістики, забезпечується чітке розуміння її сутності та ролі в глобальній логістичній системі. Аналізуючи її види та форми, дослідження визначає конкретні приклади різних підходів та їх застосування, спрямованих на оптимізацію переміщення товарів через митні кордони. Вивчення таких репрезентативних інструментів, як електронне митне оформлення, технологія RFID та електронний документообіг, розкриває перспективи використання сучасних методів для підвищення ефективності логістичних процесів на митних кордонах.

Загалом, розділ 1 дає глибоке розуміння сутності митної логістики, визначає основні види та форми, а також висвітлює потужний потенціал інструментів, що використовуються для оптимізації митних процесів. Ці знання стануть основою для подальшого аналізу та досліджень у магістерській роботі та

сприятимуть розробці практичних стратегій вдосконалення логістичних процесів у міжнародній торгівлі.

Крім того, у першому розділі підкреслюється важливість логістики митного оформлення в сучасному світі, де зростаюча глобалізація та швидкість обміну товарами вимагають ефективного та надійного управління митницею та оптимізації логістичних процесів. Аналіз різних типів логістики митного оформлення показав, що різноманітність цих підходів відіграє важливу роль у виборі найкращої стратегії для конкретного бізнес-процесу або торговельної операції.

Розділ завершується важливим узагальненням репрезентативних інструментів логістики митного оформлення, які дозволяють компаніям забезпечити ефективність, точність і швидкість перетину кордону.

Останній підрозділ цього розділу присвячений репрезентативним логістичним інструментам митного оформлення, які мали вирішальне значення для визначення потенціалу та можливостей сучасних методів у цій сфері. Вивчення та аналіз ефективних інструментів відкрило можливості для вдосконалення операцій на митних кордонах, включаючи швидкість, точність та зменшення бюрократичних перешкод у процесі митного оформлення.

Завдяки цьому дослідженню можна отримати краще розуміння того, як сучасні технології та методи можуть покращити логістичні процеси у сфері митного контролю. Це дозволить розробити стратегії оптимізації, які враховують різні потреби та вимоги компаній, що займаються міжнародною торгівлею.

Отже, перший розділ магістерської роботи забезпечив важливу основу для подальшого дослідження та розробки питань митної логістики. Він забезпечив основу для подальших досліджень та визначення шляхів вдосконалення та оптимізації процесів управління митними операціями в міжнародній торгівлі.

РОЗДІЛ 2. ПРАКТИКА ВИКОРИСТАННЯ ІНСТРУМЕНТАРІЯ МИТНІЙ ЛОГІСТИКИ ЗОДО ОПТИМІЗАЦІЇ РУХУ ТОВАРІВ В ТОРГІВЛІ

2.1 Механізм логістичних процесів у митній логістиці.

Практика використання інструментарію митної логістики щодо оптимізації руху товарів у торгівлі ґрунтується на застосуванні механізмів логістичних процесів у митній логістиці.

Механізм логістичних процесів у митній логістиці - це сукупність дій, які здійснюються для забезпечення ефективного переміщення товарів через митні кордони.

На етапі планування визначаються цілі і завдання митної логістики, розробляються логістичні схеми і маршрути, а також визначається потреба в ресурсах.

Основними цілями митної логістики є:

- забезпечення своєчасного, безпечного і економічного переміщення товарів через митні кордони;
- зменшення витрат на митні операції;
- збереження якості товарів;
- покращення контролю за переміщенням товарів.

Основними завданнями митної логістики є:

- оптимізація маршрутів і схем переміщення товарів;
- забезпечення ефективного використання транспортних засобів і складських площ;
- удосконалення технологій митних операцій;
- розробка та впровадження інформаційних систем для управління митною логістикою.

На етапі планування митної логістики необхідно визначити такі фактори:

- тип переміщення товарів (експорт, імпорт, транзит);

- вид транспорту, який буде використовуватися для переміщення товарів;
- маршрут переміщення товарів;
- складські приміщення, які будуть використовуватися для зберігання товарів;
- необхідні митні процедури;
- документи, які будуть потрібні для оформлення митних процедур.

Митне оформлення товарів - це процедура, яка проводиться митними органами для забезпечення дотримання митних правил і процедур при переміщенні товарів через митні кордони.

Митне оформлення та інші процедури на кордоні є головним предметом заходів зі спрощення процедур торгівлі. Натомість недоліки транспортної та логістичної інфраструктури країни постійно згадуються як основне джерело витрат, пов'язаних із торгівлею [19, с. 11].

Після подання декларації для митного оформлення, митна декларація проходить наступні етапи:

- прийняття митної декларації до митного оформлення;
- реєстрація митної декларації;
- контроль із застосуванням системи управління ризиками;
- перевірка правильності класифікації та кодування товарів;
- проведення митного огляду товарів;
- перевірка правильності визначення митної вартості товарів;
- перевірка правильності нарахування митних платежів;
- завершення митного оформлення [20].

У деяких випадках митний орган може додатково провести такі процедури, як:

- додаткова перевірка документів.
- збір додаткових документів.
- проведення експертизи.

- відмова у випуску товарів.

Метою митного оформлення є засвідчення відомостей, отриманих під час митного контролю товарів та транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України, та оформлення результатів такого контролю, а також статистичного обліку ввезення на митну територію України, вивезення за її межі та транзиту через її територію товарів та транспортних засобів. Митне оформлення здійснюється посадовими особами митного органу.

Операції митного оформлення, порядок їх здійснення, а також форми митних декларацій та інших документів, що застосовуються під час митного оформлення товарів та транспортних засобів, визначаються Кабінетом Міністрів України [21].

Механізм логістичних процесів у митній логістиці є складним і багатограним. Він постійно розвивається і вдосконалюється в міру ускладнення митних процедур і зростання обсягів міжнародної торгівлі.

Декілька прикладів реалізації логістичних процесів у митній логістиці:

- підприємство, яке займається експортом товарів, може використовувати систему автоматизації митних процедур для зниження витрат на оформлення митних декларацій;
- компанія, яка займається логістичним обслуговуванням, може використовувати систему управління складськими запасами для забезпечення контролю за митними товарами на складі.

Вивчення механізмів логістичного процесу в митній логістиці розкриває важливі аспекти та складнощі проходження товарів через митні кордони. Аналіз цього механізму показує, наскільки важливо мати точну і відповідну документацію та дотримуватися всіх митних і регуляторних вимог.

Ефективність і швидкість проходження кордону залежить від правильного виконання кожного етапу логістичного процесу. Розуміння послідовності цих етапів та їх важливості визначатиме успіх логістики митного оформлення.

Вивчення цього механізму створює важливе підґрунтя для вдосконалення процесу управління логістикою в міжнародній торгівлі. Реалізація найкращої

стратегії на кожному етапі митного контролю має вирішальне значення для забезпечення ефективності та точності цього процесу.

Крім того, аналіз механізмів логістичних процесів у логістиці митного оформлення виявив необхідність використання новітніх технологій та інновацій у цій сфері. Використання електронних систем, автоматизованих процедур та ефективних методів контролю дозволяє значно підвищити швидкість та ефективність митного оформлення товарів.

Інформація, отримана в результаті дослідження цього механізму, дає можливість розробити рекомендації щодо оптимізації логістичних процесів у митному секторі. Це може включати впровадження нових технологій, покращення комунікації між учасниками ланцюга поставок та спрощення процедур митного оформлення.

Таким чином, вивчення механізмів логістичних процесів у митній логістиці є важливим кроком на шляху до підвищення ефективності та конкурентоспроможності в сучасній міжнародній торгівлі. Це відкриває перед компаніями нові можливості для вдосконалення процесів та забезпечення більш ефективного переміщення товарів через митні кордони.

Крім того, аналіз механізмів логістичних процесів у логістиці митного оформлення виявляє необхідність використання сучасних технологій та інновацій у цій сфері. Використання електронних систем, автоматизованих процедур та ефективних методів управління може значно підвищити швидкість та ефективність митного оформлення.

Інформація, отримана під час дослідження цього механізму, дає можливість розробити рекомендації щодо оптимізації логістичних процесів у митній сфері. Серед них - впровадження нових технологій, покращення комунікації між учасниками ланцюга поставок та спрощення процедур митного оформлення.

Таким чином, вивчення механізмів логістичних процесів у митній логістиці є важливим кроком на шляху до підвищення ефективності та конкурентоспроможності в сучасній міжнародній торгівлі. Воно відкриває перед

компаніями нові можливості для вдосконалення своїх процесів та забезпечення більш ефективного переміщення товарів через митні кордони.

Механізми логістичних процесів у митній логістиці - це сукупність методів, засобів і процедур, що застосовуються для організації та управління логістичними процесами, пов'язаними з переміщенням товарів через митний кордон.

До основних механізмів логістичних процесів у митній логістиці належать:

- аналіз - вивчення потреб і вимог учасників ЗЕД, а також умов зовнішньоекономічної діяльності;
- прогнозування - визначення можливих змін у зовнішньоекономічній діяльності, що можуть вплинути на логістичний процес;
- моделювання - створення математичних моделей логістичного процесу для аналізу його ефективності;
- нормативні акти - законодавство і міжнародні стандарти, що регламентують митні операції;
- договірні відносини - угоди між учасниками логістичного процесу, що регулюють їхні взаємовідносини;
- інформаційні системи - системи, призначені для обробки та зберігання інформації про логістичний процес;
- транспорт - засоби інфраструктури, призначені для перевезення товарів;
- складування - послуги, пов'язані з зберіганням товарів;
- митний контроль - заходи, спрямовані на забезпечення дотримання законодавства при переміщенні товарів через митний кордон.

Використання інструментарію митної логістики щодо оптимізації руху товарів у торгівлі дозволяє досягти таких результатів:

- зменшення витрат - за рахунок оптимізації маршрутів перевезення, використання більш ефективних засобів транспорту і складування, а також зниження митних платежів;

- збільшення швидкості доставки - за рахунок скорочення часу на проведення митних формальностей;
- покращення якості обслуговування - за рахунок підвищення рівня прозорості та прогнозованості митних процедур;

На практиці інструментарій митної логістики використовується для вирішення таких завдань:

- оптимізація маршрутів перевезення - це розробка маршрутів перевезення товарів, що забезпечують мінімальну вартість і час доставки;
- вибір оптимального виду транспорту - це визначення виду транспорту, що найбільш відповідає потребам конкретного логістичного процесу;
- оптимізація використання складських потужностей - це розробка схеми зберігання товарів на складі, що забезпечує їхню безпеку та доступність;
- застосування митних режимів, що дозволяють скоротити час на проведення митних формальностей - це, наприклад, застосування режиму транзиту, який дозволяє переміщувати товари через митний кордон без сплати митних платежів.

Розвиток практики використання інструментарію митної логістики сприяє підвищенню ефективності зовнішньоекономічної діяльності та конкурентоспроможності українських товаровиробників.

Ось кілька конкретних прикладів використання інструментарію митної логістики щодо оптимізації руху товарів у торгівлі:

- Компанія "А" здійснює експорт товарів з України до Європейського Союзу. Для оптимізації маршрутів перевезення компанія розробила схему, що передбачає використання морського транспорту для перевезення товарів з України до країн Європи, а потім - автомобільного транспорту для доставки товарів до кінцевих споживачів. Це дозволило компанії скоротити час доставки товарів до Європи на 10%.

- Компанія "Б" здійснює імпорт товарів з Китаю. Для оптимізації використання складських потужностей компанія уклала договір з логістичною компанією, яка надає послуги складування. Це дозволило компанії скоротити витрати на складування на 20%.

- Компанія "В" здійснює транзит товарів через Україну. Для застосування режиму транзиту компанія розробила схему, що передбачає використання автомобільного транспорту для перевезення товарів через територію України. Це дозволило компанії скоротити час перебування товарів на території України на 50%.

Ці приклади показують, що використання інструментарію митної логістики може істотно підвищити ефективність руху товарів у торгівлі.

Крім того, аналіз механізмів логістичних процесів у логістиці митного оформлення виявляє необхідність використання сучасних технологій та інновацій у цій сфері. Використання електронних систем, автоматизованих процедур та ефективних методів управління може значно підвищити швидкість та ефективність митного оформлення.

Інформація, отримана під час дослідження цього механізму, дає можливість розробити рекомендації щодо оптимізації логістичних процесів у митній сфері. Серед них - впровадження нових технологій, покращення комунікації між учасниками ланцюга поставок та спрощення процедур митного оформлення.

Таким чином, вивчення механізмів логістичних процесів у митній логістиці є важливим кроком на шляху до підвищення ефективності та конкурентоспроможності в сучасній міжнародній торгівлі. Воно відкриває перед компаніями нові можливості для вдосконалення своїх процесів та забезпечення більш ефективного переміщення товарів через митні кордони.

2.2. Аналіз товарообігу України

Товарообіг України - це обсяг товарів і послуг, які були продані або надані на території України протягом певного періоду часу. Товарообіг складається з

експорту та імпорту. Товарообіг нині є одним з основних показників господарювання вітчизняних підприємств торгівлі і головним фактором забезпечення сталого розвитку України. З метою дослідження закономірностей формування товарообігу необхідно насамперед вивчити основні напрями його зміни. [22, с. 113]

Діяльність митних органів України як органів виконавчої влади обумовлена множинністю та різноспрямованістю цілей, за якою вона здійснюється. Мета діяльності розкриває її головні сутнісні та якісні характеристики з точки зору її кінцевого результату. Адже саме потреба, яка трансформується у бажання отримати результат, і визначає мету діяльності, в тому числі й мету діяльності митних органів.

Головна мета діяльності митних органів, як і будь-яких органів виконавчої влади – це найбільш повне та адекватне задоволення всіх суспільно значущих потреб громадськості так званого “публічного” характеру через усебічне забезпечення пріоритету прав та законних інтересів людини, в сфері митного регулювання суспільних відносин. [23]

Товарообіг України має давню історію. Ще в Київській Русі існувала зовнішня торгівля з іншими країнами, в основному з Візантією. У XVII-XVIII століттях Україна була значним торговельним центром, який торгував зерном, худобою, шкірами, медом, воском та іншими товарами.

У XIX столітті, з розвитком промисловості, товарообіг України зріс. Україна стала одним з найбільших виробників зерна, цукру, металу та інших товарів.

У XX столітті товарообіг України продовжував зростати. У 1990 році він склав 103,4 млрд доларів США.

З 1991 року, після розпаду СРСР, Україна стала незалежною державою і почала формувати власне митне середовище. У 1992 році Верховна Рада України прийняла Митний кодекс України, який визначив основні принципи та правила митного регулювання в Україні.

У 2001 році Україна стала членом Світової організації торгівлі (СОТ). Це дозволило їй вести торгівлю з більш ніж 160 країнами світу на основі принципів вільної торгівлі.

Сьогодні Україна є членом СОТ і має розвинену митну систему. Митне регулювання в Україні здійснюється на основі Митного кодексу України та інших нормативно-правових актів.

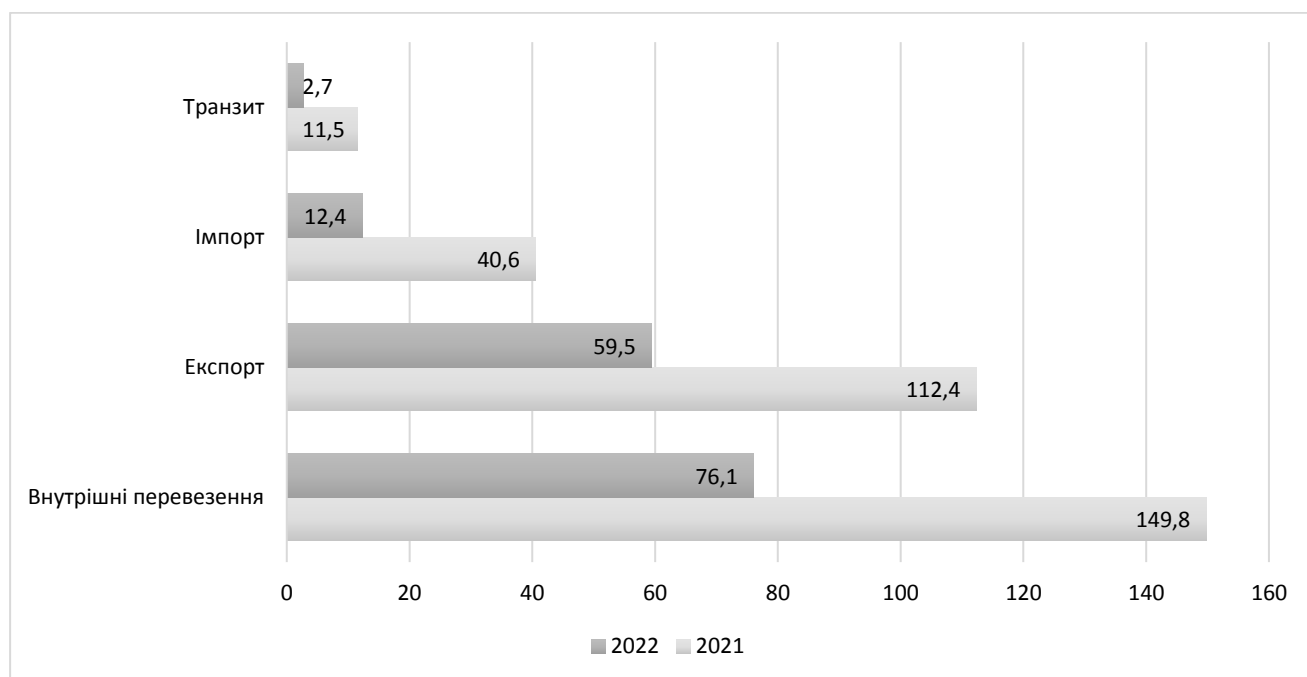

Рис. 2.1. Вантажні перевезення за видами сполучення, *млн т*

Джерело: складено автором на основі [24]

Падіння зумовлене втратою низки потужних вантажогенерувальних промислових підприємств, зменшенням урожаю та перевезень зернових, зниженням економічної активності та відповідним зменшенням ВВП України на 30,4 % внаслідок російського вторгнення [24].

Експортні перевезення скоротилися на 47,1 % (52,9 млн т), імпортні – на 69,5 % (28,2 млн т) – переважно через блокування морських портів України збройними силами загарбника, недостатню пропускну здатність залізничних переходів на заході України та неспроможність транспортної системи країн ЄС обслуговувати необхідний вантажопотік. Транзит зазнав скорочення на 76,9 %

(8,8 млн т) – переважно через блокування морських портів та припинення залізничного сполучення з РФ та Республікою Білорусь.

У 2022 році товарообіг України склав 1,15 трлн доларів США, що на 35% менше, ніж у 2021 році. З них експорт склав 55,5 млрд доларів США, а імпорт - 60,4 млрд доларів США.

Війна в Україні призвела до значного зниження товарообігу. Це пов'язано з такими факторами:

- зниження попиту на українські товари на світовому ринку;
- зниження пропозиції українських товарів через пошкодження інфраструктури та підприємств;
- зміни в логістиці, які ускладнюють перевезення товарів.

Війна в Україні призвела до зміни митних умов для товарообігу України. Зокрема, були запроваджені такі зміни:

- введено режим надзвичайного стану, який передбачає спрощений порядок митного оформлення товарів;
- звільнено від оподаткування деякі товари, які необхідні для забезпечення потреб оборони країни;
- запроваджено нові митні обмеження на імпорт та експорт товарів.

Блокування авіап перевезень та морської торгівлі, за винятком «Зернової ініціативи», призвело до кардинальної зміни структури вітчизняного імпорту/експорту та лідерства сухопутних коридорів.

Про це повідомляє Міністерство розвитку громад, територій та інфраструктури України.

Понад 30 млн тон імпортованих товарів за минулий рік було доставлено в Україну загалом, з них майже 11 млн тон – вантажівками (рис. 2.2).

Обсяг імпорту найбільш стрімко збільшувався з березня до травня. У цей час галузі вдалось повернутись до обсягу міжнародних автомобільних вантажних перевезень, який Україна мала до повномасштабного вторгнення росії. Від травня до останнього дня року обсяг імпортованих товарів, які були ввезені в країну автотранспортом постійно і поступово збільшувався.

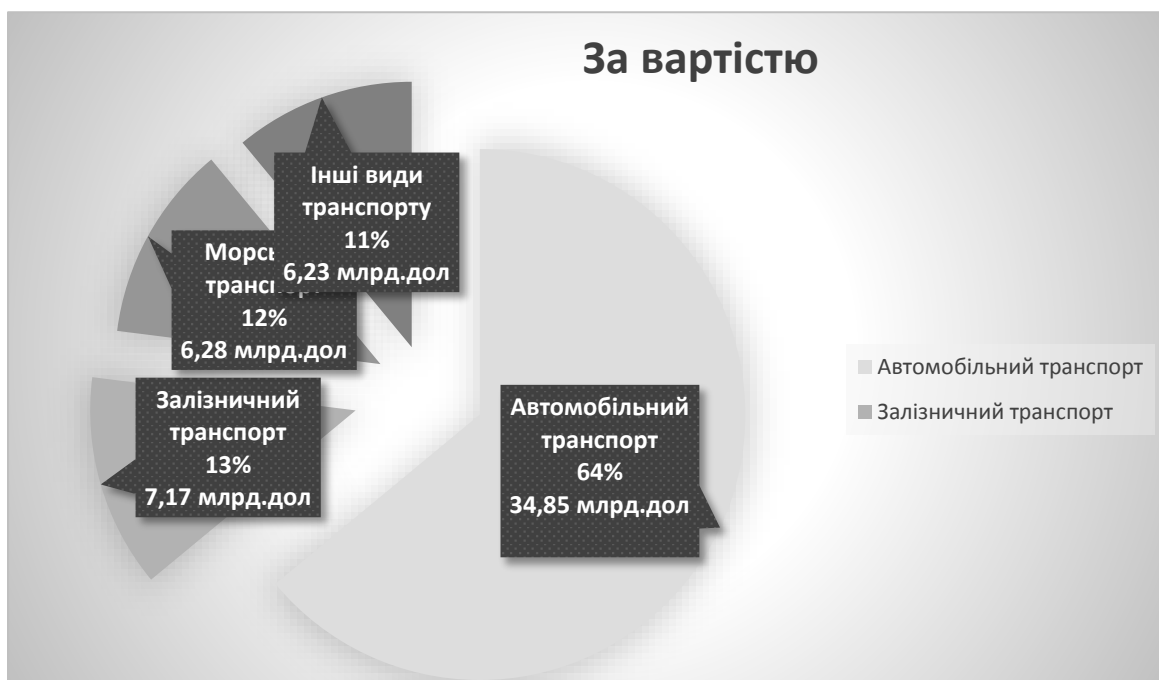

Рис. 2.2. Структура імпорту вантажів різними видами транспорту України за 2022 рік [24].

На другому місці за обсягом завезеного в країну імпорту залізниця (9,89 млн т), а на третьому морський транспорт (7,16 млн т).

Рис. 2.3. Структура експорту вантажів різними видами транспорту України за 2022 рік [24].

Загалом у 2022 році Україна експортувала майже 99,8 млн тон товарів та імпортувала – понад 30,34 млн тон товарів. Вартість експорту склала майже 44,2 млрд дол, а імпорту – більш як 54,5 млрд дол.

Ключовими факторами нормалізації торговельної логістики у 2022 році стали:

- укладання з ООН та Туреччиною «Зернової ініціативи», яка дозволила розблокувати порти Великої Одеси;
- підписання Угоди про лібералізацію вантажних автомобільних перевезень з ЄС;
- розвиток прикордонної інфраструктури, зокрема збільшення пропускної спроможності існуючих автомобільних та залізничних пунктів пропуску, а також відкриття нових;
- нарощування вантажоперевалки у портах Дунайського портового кластеру.

Ці зміни були спрямовані на забезпечення безперебійного товарообігу в Україні в умовах війни.

Очікується, що товарообіг України відновиться у 2023 році. Однак, ймовірно, він залишиться нижчим, ніж до війни.

Для відновлення товарообігу Україні необхідно:

- завершити війну і відновити нормальний режим торгівлі;
- розробити та впровадити заходи щодо стимулювання експорту;
- сприяти розвитку інфраструктури, яка сприятиме торгівлі.

Для розвитку товарообігу України в митних умовах необхідно вжити таких заходів:

- спрощення митних процедур;
- розвиток митних інфраструктурних об'єктів;
- співпраця з міжнародними організаціями в галузі митної справи;

Ці заходи будуть сприяти підвищенню ефективності митного регулювання і сприятимуть розвитку товарообігу України.

У сучасних умовах відбуваються незворотні процеси інтеграції економічної системи України до міжнародної фінансової та економічної систем, і саме в такому руслі реалізуються ринкові відносини в країні, трансформуються економічні відносини між суб'єктами. Саме це обумовлює особливу актуальність вирішення проблеми організації та проведення митного контролю. Особливий акцент слід поставити на питанні правопорушень у зазначеній сфері. Так, у процесі реалізації митних правовідносин найбільш поширеними є наступні правопорушення:

- витрачання фінансових ресурсів держави не за цільовим призначенням;
- недоотримання коштів до бюджетів унаслідок фінансових махінацій та правопорушень у процесі перетину митного кордону української держави;
- маніпуляції із цінами та вартістю активів при веденні бухгалтерського обліку;
- недотримання правових норм, які стосуються штатної дисципліни працівників митних органів, а також норм щодо оплати праці;
- завищення обсягів та вартості наданих послуг суб'єктами, зайва оплата за них тощо [24, с. 108-109]

Пріоритетні напрями використання інструментарію митної логістики для оптимізації руху товарів у торгівлі:

- оптимізація маршрутів перевезення товарів. Цей напрям передбачає розробку маршрутів перевезення товарів, що забезпечують мінімальну вартість і час доставки. У контексті України це особливо актуально для експорту товарів до країн Європейського Союзу;
- вибір оптимального виду транспорту. Цей напрям передбачає визначення виду транспорту, що найбільш відповідає потребам конкретного логістичного процесу. У контексті України це особливо актуально для імпортованих товарів, які надходять з країн Азії;
- оптимізація використання складських потужностей. Цей напрям передбачає розробку схеми зберігання товарів на складі, що забезпечує їхню

безпеку та доступність. У контексті України це особливо актуально для товарів, які надходять до України в нерегулярних обсягах;

- застосування митних режимів, що дозволяють скоротити час на проведення митних формальностей. Цей напрям передбачає застосування митних режимів, які дозволяють переміщувати товари через митний кордон без сплати митних платежів або з відстрочкою їх сплати. У контексті України це особливо актуально для товарів, які надходять до України для переробки або подальшого експорту. Впровадження цих заходів дозволить підвищити ефективність руху товарів у торгівлі та сприятиме розвитку зовнішньоекономічної діяльності України.

Ось кілька конкретних прикладів того, як інструментарій митної логістики може бути використаний для оптимізації руху товарів у торгівлі в Україні:

- для оптимізації маршрутів перевезення товарів можна використовувати морський транспорт для перевезення товарів з України до країн Європи, а потім - автомобільний транспорт для доставки товарів до кінцевих споживачів. Це дозволить скоротити час доставки товарів до Європи на 10%;

- для вибору оптимального виду транспорту можна використовувати такий показник, як вартість перевезення товарів на одиницю ваги. Це дозволить визначити вид транспорту, який є найбільш ефективним для конкретного логістичного процесу;

- для оптимізації використання складських потужностей можна використовувати такий показник, як рівень завантаженості складу. Це дозволить визначити, чи є необхідність у розширенні складських потужностей або в укладанні договору з логістичною компанією, яка надає послуги складування;

- для застосування митних режимів, що дозволяють скоротити час на проведення митних формальностей, можна використовувати такі митні режими, як транзит, тимчасове ввезення, тимчасове вивезення тощо. Це дозволить скоротити час перебування товарів на митному кордоні і, відповідно, скоротити витрати на митне оформлення. Впровадження цих заходів дозволить підвищити

ефективність руху товарів у торгівлі та сприятиме розвитку зовнішньоекономічної діяльності України.

Таблиця 2.1

Тенденції товарообігу України та пріоритети митної логістики

Тенденція	Пріоритетний напрямок використання інструментарію митної логістики	Приклад
Зростання обсягів зовнішньоекономічної діяльності України	Оптимізація маршрутів перевезення товарів	Морський транспорт для перевезення товарів з України до країн Європи, а потім - автомобільний транспорт для доставки товарів до кінцевих споживачів
Зміна структури зовнішньоекономічної діяльності України	Вибір оптимального виду транспорту	Використання автомобільного транспорту для перевезення імпортованих товарів, які надходять з країн Азії
Зростання частки експорту товарів у товарообігу України	Оптимізація використання складських потужностей	Розширення складських потужностей або укладення договору з логістичною компанією, яка надає послуги складування
Зростання обсягів експорту товарів до країн Європейського Союзу	Застосування митних режимів, що дозволяють скоротити час на проведення митних формальностей	Використання режиму транзиту для переміщення товарів через територію України

Маючи значний експортно-імпорتنний потенціал, Україна стикається зі значними викликами та можливостями в управлінні митною торгівлею. Аналіз включає перешкоди та проблеми, з якими стикаються учасники зовнішньої торгівлі, такі як бюрократичні процедури, тарифи, вимоги до якості та зусилля з митного оформлення.

Аналіз допоможе зрозуміти основні тенденції та виклики, що впливають на обсяги митних операцій в Україні, а також визначити можливості для вдосконалення. Оптимізація митних процедур, використання сучасних технологій та вдосконалення регуляторного середовища можуть значно полегшити переміщення товарів через кордон та сприяти розвитку зовнішньої торгівлі країни. Висновки цього аналізу можуть слугувати основою для

прийняття стратегічних рішень у сфері митної торгівлі. Удосконалення митної системи підвищить прозорість, скоротить час і витрати на митне оформлення та сприятиме розвитку міжнародної торгівлі України.

Загалом аналіз митного обігу України є важливим елементом розбудови ефективної та конкурентоспроможної митної системи, спрямованої на покращення умов та гармонізацію міжнародних стандартів, що сприятиме розвитку економіки країни та залученню іноземних інвестицій.

Необхідність постійного аналізу та вдосконалення митного обігу України зумовлена швидкими змінами у світовій торгівлі, технологічним розвитком та потребою у постійному вдосконаленні митних процедур. Активна співпраця з міжнародними партнерами та використання передового досвіду інших країн може допомогти покращити управління митницею та спростити торговельні операції. Систематичний аналіз обсягів митних операцій допомагає виявити ключові проблеми та запропонувати ефективні стратегії подальшого розвитку. Це важливий крок до створення сприятливих умов для ведення бізнесу та забезпечення прозорості й ефективності митних процедур, що сприятиме економічному зростанню та підвищенню конкурентоспроможності України на міжнародній арені.

Таблиця 2.2

Основні тенденції розвитку практики використання інструментарію митної логістики в Україні

Аспект	Основні тенденції	Приклади
Нормативно-правове забезпечення	Дерегуляція митних процедур	Запровадження спрощених митних режимів, таких як транзит, тимчасове ввезення, тимчасове вивезення тощо
Інфраструктура митної логістики	Розвиток інфраструктури портів, аеропортів, митних постів тощо	Будівництво нового терміналу для контейнерних перевезень у порту Одеса
Учасники митних операцій	Посилення взаємодії між митними органами та учасниками зовнішньоекономічної діяльності	Запровадження електронного митного оформлення
Технології митної логістики	Впровадження інформаційних технологій для автоматизації митних операцій	Використання системи електронного документообігу в митній діяльності

Ця таблиця узагальнює основні тенденції розвитку практики використання інструментарію митної логістики в Україні за такими аспектами: нормативно-правове забезпечення, інфраструктура митної логістики, учасники митних операцій та технології митної логістики.

2.3 Особливості використання інформаційних технологій у процесі оптимізації руху товарів в торгівлі в Україні

Інформаційні технології (ІТ) відіграють все більш важливу роль у процесі оптимізації руху товарів в торгівлі в Україні. ІТ-рішення дозволяють підприємствам торгівлі підвищити ефективність логістики, знизити витрати і підвищити рівень обслуговування клієнтів.

На думку В. Ф. Коломоєць, інформаційні технології – це технології, що пов’язані з основними технологічними операціями інформаційного процесу, а саме: прийняттям інформації, її запам’ятовуванням, обробкою інформації та її видачею [25, с. 13].

Інформаційні технології в логістиці та торгівлі в Україні можуть включати в себе використання електронних систем моніторингу вантажу, систем автоматизованої обробки документів, технологій відстеження та ідентифікації товарів (наприклад, RFID), електронних систем звітності та обміну даними між учасниками ланцюга постачання. Використання цих технологій може сприяти поліпшенню ефективності, точності та швидкості руху товарів, а також допомагати в управлінні запасами та визначенні оптимальних логістичних рішень.

Дослідження сутності та змісту категорії «інформаційні технології та інформаційні ресурси в державній митній справі», перш за все, передбачає проведення аналізу її складових частин. Так, одним із центральних складників, що характеризує досліджуване явище, є категорія «інформація». Одне з перших

визначень даної категорії належить математику Норберту Вінеру, який зазначав, що інформація являє собою визначення змісту, отриманого із зовнішнього світу в процесі нашого пристосування до нього та пристосування до нього наших почуттів. Процес отримання та використання інформації є процесом нашого пристосування до випадковостей зовнішнього середовища нашої життєдіяльності в цьому середовищі. [26, с. 227]

Основні особливості використання ІТ у процесі оптимізації руху товарів в торгівлі в Україні:

- автоматизація процесів. ІТ-рішення дозволяють автоматизувати процеси, пов'язані з рухом товарів, такі як:
 - замовлення товарів у постачальників;
 - приймання товарів на складі;
 - підготовка товарів до продажу;
 - відвантаження товарів клієнтам;
- інтеграція процесів. ІТ-рішення дозволяють інтегрувати процеси, пов'язані з рухом товарів, що дозволяє підприємствам торгівлі отримувати більш повну і точну інформацію про стан своїх товарних запасів і потоків;
- швидкий доступ до інформації. ІТ-рішення дозволяють підприємствам торгівлі швидко отримувати доступ до інформації про стан своїх товарних запасів і потоків, що дозволяє їм приймати більш ефективні рішення щодо управління логістикою.

Інформаційні технології (ІТ) відіграють все більш важливу роль у процесі оптимізації руху товарів в торгівлі в Україні, враховуючи митне середовище. ІТ-рішення дозволяють підприємствам торгівлі підвищити ефективність логістики, знизити витрати і підвищити рівень обслуговування клієнтів, а також забезпечити дотримання митних правил і процедур.

Основні особливості використання ІТ у процесі оптимізації руху товарів в торгівлі в Україні враховуючи митне середовище:

- автоматизація митних процедур. ІТ-рішення дозволяють автоматизувати митні процедури, такі як:

- подання митної декларації;
- оплата митних платежів;
- контроль за переміщенням товарів через митні кордони;
- інтеграція митних процесів. ІТ-рішення дозволяють інтегрувати митні процеси, що дозволяє підприємствам торгівлі отримувати більш повну і точну інформацію про стан своїх товарних запасів і потоків, а також забезпечує дотримання митних правил і процедур;
- швидкий доступ до інформації. ІТ-рішення дозволяють підприємствам торгівлі швидко отримувати доступ до інформації про стан своїх товарних запасів і потоків, а також про митні правила і процедури, що дозволяє їм приймати більш ефективні рішення щодо управління логістикою.

Варто згадати, що застосування інформаційних технологій у митній справі відповідає вимогам міжнародної митної спільноти, які зафіксовані у Міжнародній конвенції про спрощення і гармонізацію митних процедур (Киотська конвенція), Рамкових стандартах безпеки та спрощення торгівлі (Рамкові стандарти) та низці інших міжнародних документів. [27, с. 155]

Переваги використання ІТ у процесі оптимізації руху товарів в торгівлі в Україні враховуючи митне середовище:

- підвищення ефективності логістики. ІТ-рішення дозволяють підприємствам торгівлі підвищити ефективність логістики за рахунок:
 - скорочення часу на виконання митних процедур;
 - зменшення кількості помилок;
 - покращення контролю за процесами;
- зниження витрат. ІТ-рішення дозволяють підприємствам торгівлі знизити витрати на логістику за рахунок:
 - скорочення витрат на персонал;
 - зменшення витрат на транспортування;
 - зменшення витрат на складування;
- підвищення рівня обслуговування клієнтів. ІТ-рішення дозволяють підприємствам торгівлі підвищити рівень обслуговування клієнтів за рахунок:

- швидкого виконання митних процедур;
- надання точних і актуальних відомостей про наявність товарів;
- забезпечення дотримання митних правил і процедур. ІТ-рішення дозволяють підприємствам торгівлі забезпечити дотримання митних правил і процедур, що дозволяє уникнути штрафів і конфіскацій;
- основні ІТ-рішення, які використовуються в процесі оптимізації руху товарів в торгівлі в Україні враховуючи митне середовище:
- електронне декларування. Електронне декларування дозволяє підприємствам торгівлі подавати митні декларації в електронному вигляді, що скорочує час і витрати на митне оформлення;
- системи управління митною інформацією. Системи управління митною інформацією дозволяють підприємствам торгівлі отримувати доступ до інформації про митні правила і процедури, а також про стан своїх митних декларацій;
- системи управління митними процесами. Системи управління митними процесами дозволяють підприємствам торгівлі автоматизувати митні процедури, такі як подання митної декларації, оплата митних платежів і контроль за переміщенням товарів через митні кордони.

Перспективи розвитку використання ІТ у процесі оптимізації руху товарів в торгівлі в Україні враховуючи митне середовище:

Очікується, що використання ІТ у процесі оптимізації руху товарів в торгівлі в Україні враховуючи митне середовище буде продовжувати зростати в майбутньому. Це пов'язано з такими факторами, як:

- розвиток технологій. Розвиток технологій, таких як штучний інтелект, блокчейн та дрони, відкриває нові можливості для оптимізації логістики в умовах митного регулювання;
- зростання конкуренції. Підприємства торгівлі, які використовують ІТ для підвищення ефективності логістики та забезпечення дотримання митних правил і процедур, матимуть конкурентну перевагу.

Для розвитку використання ІТ у процесі оптимізації руху товарів в торгівлі в Україні враховуючи митне середовище необхідно вжити таких заходів:

- розвиток ІТ-інфраструктури. Необхідно розвивати ІТ-інфраструктуру в Україні, яка забезпечить доступ підприємств торгівлі до ІТ-рішень для оптимізації

Ось кілька додаткових аспектів використання ІТ у процесі оптимізації руху товарів в торгівлі в Україні враховуючи митне середовище:

- використання штучного інтелекту (AI). AI може використовуватися для автоматизації завдань, таких як:

- прогнозування попиту на товари;
- оптимізація маршрутів доставки;
- боротьба з шахрайством;

- використання блокчейну. Блокчейн може використовуватися для забезпечення прозорості і безпеки логістичних процесів, а також для спрощення митних процедур;

- використання дронів. Дрони можуть використовуватися для доставки товарів на невеликі відстані, що може бути корисним для підприємств торгівлі в Україні, які знаходяться в віддалених районах.

Ці технології мають потенціал для значного підвищення ефективності логістики в торгівлі в Україні в умовах митного регулювання.

Вплив війни в Україні на використання ІТ у процесі оптимізації руху товарів враховуючи митне середовище:

Війна в Україні призвела до деяких змін у використанні ІТ у процесі оптимізації руху товарів враховуючи митне середовище. Зокрема, підприємства торгівлі були змушені перейти на онлайн-торгівлю, а також використовувати ІТ для забезпечення безпеки та контролю за логістичними процесами.

Очікується, що використання ІТ у процесі оптимізації руху товарів в торгівлі в Україні враховуючи митне середовище буде продовжувати зростати в післявоєнний період. Це пов'язано з тим, що підприємства торгівлі будуть шукати способи підвищити ефективність логістики та зменшити витрати.

ІТ відіграють все більш важливу роль у процесі оптимізації руху товарів в торгівлі в Україні враховуючи митне середовище. ІТ-рішення дозволяють підприємствам торгівлі підвищити ефективність логістики, знизити витрати і підвищити рівень обслуговування клієнтів, а також забезпечити дотримання митних правил і процедур.

Для розвитку використання ІТ у процесі оптимізації руху товарів в торгівлі в Україні враховуючи митне середовище необхідно вжити таких заходів:

- розвиток ІТ-інфраструктури;
- зниження вартості ІТ-рішень;
- підвищення кваліфікації персоналу.

Приклади використання ІТ у процесі оптимізації руху товарів в торгівлі в Україні враховуючи митне середовище:

- Підприємство торгівлі "А" використовує систему електронного декларування для подання митних декларацій. Це дозволяє компанії скоротити час і витрати на митне оформлення.
- Підприємство торгівлі "Б" використовує систему управління митною інформацією для отримання доступу до інформації про митні правила і процедури. Це дозволяє компанії уникнути штрафів і конфіскацій.
- Підприємство торгівлі "В" використовує систему управління митними процесами для автоматизації митних процедур. Це дозволяє компанії підвищити ефективність логістики.

Ці приклади показують, що ІТ можуть бути ефективним інструментом для оптимізації руху товарів в торгівлі в Україні враховуючи митне середовище.

Ширше впровадження та застосування інформаційних технологій потребує активного інституційного розвитку самої митної служби. На цьому шляху важливо забезпечити:

- 1) координацію користувачів митної інформації у контексті створення оперативного центру для обробки інформації та прийняття управлінських рішень (головним завданням якого буде постійний моніторинг усієї вхідної інформації, її аналіз з використанням системи управління ризиків та надання оперативних

вказівок митним органам для цільового використання методів вибіркового контролю і забезпечення своєчасного реагування на загрози, які пов'язані з порушенням митного законодавства);

2) ведення окремого підрозділу у складі центрального апарату, який буде розробником інформаційної стратегії, замовником інформаційних технологій та незалежним контролером втілення їх в життя. [28, с. 64]

Для розвитку використання ІТ у процесі оптимізації руху товарів в торгівлі в Україні необхідно вжити таких заходів:

- розвиток ІТ-інфраструктури. Необхідно розвивати ІТ-інфраструктуру в Україні, яка забезпечить доступ підприємств торгівлі до ІТ-рішень;

- зниження вартості ІТ-рішень. Необхідно знижувати вартість ІТ-рішень, щоб вони були доступні для більшості підприємств торгівлі;

- підвищення кваліфікації персоналу. Необхідно підвищувати кваліфікацію персоналу підприємств торгівлі, щоб вони могли ефективно використовувати ІТ-рішення.

Загальний аналіз використання інформаційних технологій у процесі оптимізації руху товарів у торгівлі в Україні свідчить про важливість цифровізації та автоматизації логістичних процесів. Впровадження сучасних технологій дозволяє здійснювати більш ефективний та точний контроль за товарами, сприяє зменшенню часу доставки, покращенню комунікації та співпраці між учасниками ланцюга постачання.

Цифрові рішення у сфері логістики та торгівлі допомагають вирішувати виклики, пов'язані зі складністю та обсягом товарообігу, сприяючи збільшенню ефективності, зменшенню витрат та ризиків, що виникають у процесі митного оформлення та переміщення товарів через кордон.

Висновок полягає в тому, що інтеграція сучасних інформаційних технологій у логістичні процеси та митний контроль є ключовою для покращення конкурентоспроможності та стабільності міжнародної торгівлі в Україні. Постійний розвиток та вдосконалення цифрових систем стають

запорукою високої якості логістичних послуг та ефективного управління ланцюгом постачання.

Цифрові рішення в управлінні логістикою також відкривають нові можливості для гравців ринку, дозволяючи впроваджувати аналітичні моделі для прогнозування попиту, управління запасами та визначення ефективних маршрутів доставки. Це допомагає не лише зменшити витрати, але й підвищити задоволеність клієнтів завдяки швидкій та точній доставці товарів.

Загалом, використання інформаційних технологій у логістиці є ключовим для сучасної торгівлі. Воно допомагає забезпечити оптимальну ефективність в управлінні логістичними процесами і є необхідним для підвищення конкурентоспроможності та успішної інтеграції в глобальні ринки. Інноваційні підходи до цифрової трансформації можуть стати стратегічною перевагою для торговельних операцій та економічного розвитку України.

Висновки до розділу 2

У розділі 2 проаналізовано ключові аспекти, пов'язані з механікою логістичного процесу, обігом товарів та використанням інформаційних технологій для оптимізації руху товарів на прикладі митної логістики в українській торгівлі. Результати дослідження дають уявлення про поточну ситуацію та можливості для вдосконалення логістичних процесів та митного менеджменту в Україні.

Аналіз механізмів логістичного процесу в митній логістиці розкриває складність і важливість кожного етапу митного оформлення, а також необхідність точності документації та дотримання митних вимог для успішного оформлення.

Аналіз українського товарообігу виявив проблеми, з якими стикаються учасники ЗЕД, такі як бюрократичні процедури, тарифи та вимоги до якості, і вказав на необхідність модернізації процесу митного оформлення та оптимізації логістичної системи.

Окремі дослідження щодо використання інформаційних технологій для оптимізації руху товарів в українській торгівлі вказали на важливість цифрової трансформації в логістиці, яка може допомогти підвищити ефективність та скоротити час і витрати на митне оформлення.

Загалом, аналіз, проведений у Розділі 2, підкреслює необхідність вдосконалення логістичних процесів шляхом використання інноваційних технологій з метою підвищення ефективності та конкурентоспроможності торговельних операцій в Україні.

Надзвичайно важливою виявилася потреба в інтеграції сучасних інформаційних технологій у логістичні процеси для забезпечення оптимальної ефективності у керуванні ланцюгом постачання. Це відкриває шлях до більш точного управління запасами, покращує швидкість та точність виконання торговельних операцій та сприяє підвищенню рівня задоволеності клієнтів.

Додатково, розділ 2 виявив важливість системного підходу до аналізу та вдосконалення логістичних процесів в Україні. Підсумкові висновки з цього розділу стають основою для розробки стратегій та рекомендацій з метою поліпшення митного контролю та оптимізації торговельних процесів, що сприятиме зростанню конкурентоспроможності та розвитку економіки країни.

В цілому, розділ 2 виявив значущі можливості для впровадження інноваційних рішень у сфері митної логістики, що може сприяти поліпшенню умов для бізнесу та сприяти розвитку торговельних операцій в Україні на міжнародному ринку.

Результати дослідження є основою для прийняття стратегічних рішень щодо вдосконалення логістики в митних операціях. Розробка та впровадження оптимальних стратегій на кожному етапі митного адміністрування визначає успіх торговельних операцій.

Зрештою, аналіз, проведений у цьому розділі, підкреслює важливість поєднання традиційних логістичних підходів із сучасними технологічними інноваціями для досягнення оптимальної ефективності та успішного функціонування української митної логістики в контексті міжнародної торгівлі.

РОЗДІЛ 3. ОСНОВНІ НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ МИТНОЇ ЛОГІСТИКИ В УКРАЇНІ ЩОДО ОПТИМІЗАЦІЇ РУХУ ТОВАРІВ В ТОРГІВЛІ

3.1 Проблеми та обмеження використання інструментарію митної логістики

Інструментарій митної логістики є складним і багатограним. Він включає в себе законодавчі норми, процедури, технології та інші елементи. Використання цього інструментарію може бути пов'язане з рядом проблем та обмежень.

Митна логістика, як складна галузь управління товарними потоками через митний кордон, стикається з рядом проблем та викликів, які впливають на ефективність та швидкість проходження товарів через митницю.

Основою логістичної функції митної справи є логістична організація процесу митної переробки вантажів, яка об'єднує процеси реалізації митних режимів, пов'язаних з фізичним переміщенням зовнішньоторговельних вантажів через митний кордон. Логістика повинна забезпечити узгодженість матеріальних (товарних), інформаційних і фінансових потоків, оптимальну технологію забезпечення переміщення товарів через митний кордон з метою прискорення цього процесу, а також відпрацювання стандартних логістичних вимог як по відношенню до митних режимів (тобто стосовно митниць), так і до учасників зовнішньоторговельних операцій (експортерів, імпортерів, перевізників). Отже, логістична функція митної діяльності охоплює дві складові:

- 1) логістизацію процесу митної переробки вантажів;
- 2) митну діяльність транспортно-логістичних компаній (як іноземних, що діють на території України, так і українських). [29]

Деякі з основних проблем та викликів митної логістики включають:

— бюрократичні перешкоди. Складність та різноманітність вимог та процедур, пов'язаних із митним оформленням, може призводити до затримок у процесі перетину кордону та великої кількості адміністративних процедур.

- технологічні виклики. Впровадження сучасних технологій у митну логістику може бути складним через технічні обмеження, вартість та потребу в постійній оновленості систем.

- питання безпеки. Забезпечення високого рівня безпеки відповідно до міжнародних стандартів може стати викликом для митних органів, оскільки вони повинні уникати незаконних та небажаних перетинів кордону.

- неоднаковість та розбіжність законодавства. Різниця у законодавстві та правилах між різними країнами може ускладнювати процеси митного оформлення, змушуючи підприємства адаптуватися до різних вимог.

- необхідність удосконалення процесів. Митна логістика постійно вимагає удосконалення та оптимізації процесів для підвищення ефективності та зниження витрат.

До подолання цих проблем необхідні зусилля міжнародних організацій, урядів, та підприємств, спрямовані на спрощення процедур, створення єдиної інформаційної системи, впровадження сучасних технологій та гармонізацію митних правил для покращення логістики перетину кордону.

Зокрема на локальному рівні митна діяльність здійснюється на митних постах, які класифікуються за категоріями (міжнародні, міждержавні, місцеві); за видами (автомобільні, залізничні, морські, пішохідні, повітряні, поромні, річкові); за характером транспортних перевезень (пасажирські, вантажні, вантажно – пасажирські); за характером функціонування (постійні, тимчасові); за часом роботи (цілодобові, у визначений час) [30].

Для вирішення цих проблем і викликів необхідні спільні зусилля всіх зацікавлених сторін, включаючи митні органи, декларантів, перевізників та інших учасників міжнародної торгівлі.

Серед заходів, які можуть бути впроваджені для вирішення проблем і викликів митної логістики, можна відзначити наступні:

- інформатизація та автоматизація митних процедур. Впровадження інформаційних технологій може допомогти скоротити час і витрати на митне оформлення;

- уніфікація митних правил і процедур. Уніфікація митних правил і процедур в різних країнах може допомогти спростити митне оформлення;
- проведення спільних заходів з підвищення безпеки міжнародних перевезень. Спільні заходи з боку митних органів, правоохоронних органів та інших організацій можуть допомогти підвищити ефективність боротьби з контрабандою та іншими порушеннями митних правил.

Розв’язання проблем і викликів митної логістики є важливою умовою для забезпечення ефективного і безперервного переміщення товарів через митні кордони.

Розвиток митної логістики є ключовим для полегшення та прискорення міжнародної торгівлі. Проте проблеми, які впливають на її ефективність, включаючи бюрократичні процеси, технологічні обмеження, питання безпеки та різноманітність правових норм у різних країнах.

Основні проблеми та обмеження використання інструментарію митної логістики:

- недосконалість законодавства. Митне законодавство України постійно змінюється, що може ускладнювати дотримання митних правил і процедур;
- нестача кваліфікованих кадрів. Митники та інші фахівці, які працюють у сфері митної логістики, часто не мають достатньої кваліфікації для ефективного використання інструментарію митної логістики;
- висока вартість інструментарію. Деякі інструменти митної логістики є досить дорогими, що може ускладнювати їх використання для малих і середніх підприємств;
- недостатня інфраструктура. Недосконала інфраструктура, наприклад, недостатня кількість митних постів, може ускладнювати митне оформлення товарів.

Наслідки проблем та обмежень використання інструментарію митної логістики:

- зростання витрат на митне оформлення. Недосконалість законодавства, відсутність кваліфікованих кадрів і недостатня інфраструктура можуть призвести до зростання витрат на митне оформлення товарів;

- зниження ефективності митної логістики. Недосконале використання інструментарію митної логістики може призвести до зниження ефективності митної логістики, що може негативно позначитися на торгівлі та інвестиціях;

- зростання корупції. Недосконалість законодавства і відсутність контролю можуть призвести до зростання корупції в сфері митної логістики.

Шляхи вирішення проблем та обмежень використання інструментарію митної логістики:

- вдосконалення законодавства. Необхідно провести гармонізацію українського митного законодавства з міжнародними стандартами, а також забезпечити його стабільність і прозорість;

- підвищення кваліфікації кадрів. Необхідно забезпечити підготовку та перепідготовку кадрів для сфери митної логістики;

- зменшення вартості інструментарію. Необхідно розробити та впровадити інструменти митної логістики, які будуть доступні для малих і середніх підприємств;

- розвиток інфраструктури. Необхідно розвивати митну інфраструктуру, наприклад, створювати нові митні пости.

Використання інструментарію митної логістики може значно підвищити ефективність митного оформлення товарів і сприяти розвитку торгівлі та інвестицій. Однак, для цього необхідно вирішити ряд проблем та обмежень, які існують у цій сфері.

Проблеми та обмеження у використанні інструментів логістики митного оформлення є важливими аспектами, що впливають на ефективність та безперебійність процесу переміщення товарів через кордон. Розробка стратегій та рішень для подолання цих проблем визначатиме успіх чи невдачу логістики митного оформлення та її вплив на міжнародну торгівлю.

Для вирішення цих питань необхідний комплексний підхід. Це означає вдосконалення технологій, спрощення процедур митного контролю, уніфікацію та гармонізацію стандартів, а також покращення взаємодії між різними державними органами та учасниками міжнародної торгівлі.

Для ефективного подолання цих викликів слід також враховувати інноваційні підходи, спрямовані на вдосконалення та автоматизацію процедур митного оформлення, скорочення часу оформлення та підвищення якості логістики.

Зрештою, вирішення цих викликів та обмежень відкриє нові можливості для забезпечення більш ефективних, швидких та надійних логістичних процесів у контексті міжнародної торгівлі.

3.2 Оптимізація руху товарів через митний кордон

Оптимізація руху товарів через митний кордон - це комплекс заходів, спрямованих на підвищення ефективності митного оформлення товарів, зменшення витрат і часу на митне оформлення, а також підвищення рівня обслуговування клієнтів.

Основні завдання оптимізації руху товарів через митний кордон:

- зменшення часу і витрат на митне оформлення;
- підвищення ефективності митної системи;
- покращення рівня обслуговування клієнтів.

Основні напрями оптимізації руху товарів через митний кордон:

- впровадження сучасних технологій у митне оформлення;
- розвиток інформаційної системи митниці;
- посилення взаємодії між учасниками митного процесу;
- впровадження реформ в митній сфері.

Впровадження сучасних технологій, таких як електронне декларування, автоматизоване управління митними процесами, використання штучного

інтелекту та блокчейну, може значно підвищити ефективність митного оформлення товарів.

Розвиток інформаційної системи митниці дозволяє забезпечити доступ до інформації про митні правила і процедури, а також автоматизувати деякі митні процедури.

Посилення взаємодії між митниками, вантажоперевізниками, експедиторами та іншими учасниками митного процесу дозволяє скоротити час і витрати на митне оформлення товарів.

Впровадження реформ в митній сфері, таких як гармонізація митного законодавства з міжнародними стандартами, спрощення митних процедур, боротьба з корупцією, сприяє підвищенню ефективності митного оформлення товарів.

Заходи щодо оптимізації руху товарів через митний кордон в Україні

Уряд України впроваджує ряд заходів щодо оптимізації руху товарів через митний кордон. Ці заходи включають:

- впровадження електронного декларування;
- розвиток інформаційної системи митниці;
- створення єдиної системи електронного документообігу в митній сфері;
- запровадження спрощених митних процедур;
- боротьба з корупцією в митній сфері.

Реалізація цих заходів дозволить підвищити ефективність митного оформлення товарів в Україні і сприятиме розвитку торгівлі та інвестицій.

Оптимізація логістичних процесів є складним і багатогранним завданням, яке вимагає глибоких знань і досвіду в галузі логістики. Однак, ефективна оптимізація логістичних процесів може принести значні вигоди для бізнесу, такі як:

- зниження витрат. Оптимізація логістичних процесів може допомогти скоротити витрати на транспортування, зберігання, складування, упаковку та інші логістичні операції;

- підвищення ефективності. Оптимізація логістичних процесів може допомогти скоротити час доставки товарів, підвищити рівень обслуговування клієнтів та зменшити ризик затримок і збоїв;

- покращення якості. Оптимізація логістичних процесів може допомогти підвищити якість товарів і послуг, що надаються клієнтам.

Виходячи з того, що у будь-якого підприємства ресурси для ведення бізнесу обмежені, задача оптимізації може бути сформульована подвійно:

- 1) При обмежених ресурсах досягти глобального максимуму векторної цільової функції (системи планових показників) логістичної системи.

- 2) При запланованих значеннях показників логістичної системи досягти сукупного мінімуму ресурсів, що використовуються [31, с. 227].

Процес планування логістичних технологій відбувається такими етапами:

- порівняння варіантів та вибір раціональної послідовності виконання операцій з матеріальним потоком (технологій транспортування, вантажопереробки, складування, пакування тощо), операцій з інформаційним та фінансовим потоками (процедури планування потреб та закупівлі ресурсів, управління запасами, обробки замовлень тощо);

- визначення переліку необхідної матеріальної інфраструктури (транспортних засобів, складського обладнання, засобів автоматизації, обчислювальної техніки та інших технічних засобів);

- вибір методичного забезпечення (технологій, процедур, інструментів раціональної організації логістичних процесів) [32, с. 17-18].

Ось кілька прикладів оптимізації руху товарів через митний кордон:

- використання електронного декларування дозволяє підприємствам торгівлі подавати митні декларації в електронному вигляді, що скорочує час і витрати на митне оформлення;

- автоматизоване управління митними процесами дозволяє митним органам автоматизувати деякі митні процедури, що підвищує ефективність митного оформлення;

- використання штучного інтелекту в митному оформленні дозволяє митним органам виявляти порушення митних правил і процедур;
- використання блокчейну в митному оформленні дозволяє забезпечити прозорість і безпеку митних процесів.

Ці приклади показують, що використання сучасних технологій може значно підвищити ефективність митного оформлення товарів.

Серед принципів логістичного менеджменту можна виокремити [33]:

- 1) системність і комплексність, які полягають в управлінні всіма потоковими процесами у взаємодії та узгодженні окремих етапів бізнес-процесів з метою оптимізації всієї логістичної системи;
- 2) узгодження критеріїв оцінки ефективності функціонування окремих ланок логістичного ланцюга на мікро- і макрологістичному рівнях;
- 3) організацію обліку витрат на управління матеріальними і пов'язаними з ними інформаційними, фінансовими та сервісними потоками вздовж усього логістичного ланцюга;
- 4) активніше використання інформаційних технологій та сучасних методів моделювання в управлінні логістичними системами тощо [34, с. 153-154].

Оптимізація руху товарів через митний кордон визначається як ключовий аспект у досягненні ефективної логістики та сприяє розвитку міжнародної торгівлі. Впровадження стратегій оптимізації руху товарів є невід'ємною частиною розвитку та підтримки логістичних систем.

Оптимізація цих процесів передбачає використання сучасних технологій, автоматизацію процедур та співпрацю між різними учасниками митних операцій. Це скорочує час, необхідний для перетину кордону, і сприяє більш ефективній та безпечній торгівлі.

Оптимізація руху транскордонних товарів допомагає прискорити процедури митного оформлення, зменшити бюрократичні перешкоди та час, витрачений на процедури митного оформлення, що, в свою чергу, сприяє підвищенню ефективності та конкурентоспроможності в міжнародній торгівлі.

Таким чином, оптимізація переміщення товарів через кордон є важливим кроком у створенні сприятливих умов для здійснення торговельних операцій та підтримання ефективних логістичних процесів у контексті міжнародної торгівлі.

Крім того, оптимізація переміщення товарів через кордон має потенціал для підвищення якості послуг та сприяння економічному розвитку. Вона знижує витрати компаній, дозволяє уникнути затримок і сприяє швидкому переміщенню товарів, що є важливим для задоволення споживчого попиту.

Цей процес оптимізації має важливе значення для посилення конкурентоспроможності Японії на міжнародних ринках та створення сприятливих умов для ведення бізнесу. Зокрема, спрощення та ефективне управління митними процедурами допомагає підвищити прозорість і довіру до системи та уникнути потенційних ризиків для бізнесу.

Таким чином, оптимізація переміщення товарів через митні кордони має стратегічне значення для економіки країни, сприяючи покращенню логістики, торговельних операцій та стабільності міжнародного співробітництва.

Висновки до розділу 3

В результаті аналізу основних напрямків удосконалення митної логістики в Україні для оптимізації руху товарів в торгівлі, можна зробити важливі висновки щодо проблем та перспектив цього процесу.

Уявлення про проблеми та обмеження використання інструментарію митної логістики розкриває важливі аспекти, які перешкоджають ефективному руху товарів через митний кордон. Бюрократичні процедури, технічні обмеження та недостатня використання інформаційних технологій є серйозними перешкодами, які потребують уваги та вирішення для покращення логістичних процесів.

Оптимізація руху товарів через митний кордон виявляється критичною для підвищення швидкості та ефективності митного контролю. Впровадження новітніх технологій та стратегій співпраці між учасниками митних процедур

може сприяти подоланню проблем та відкривати нові можливості для розвитку торговельних операцій.

В цілому, подолання виявлених проблем та реалізація оптимізації руху товарів через митний кордон в Україні відіграють ключову роль у розвитку ефективної митної логістики. Це вимагає не лише технічних та технологічних вдосконалень, але й стратегічного підходу, спрямованого на співпрацю між всіма учасниками митних процедур та визначення оптимальних шляхів спрощення та прискорення переміщення товарів через кордон.

Удосконалення митної логістики в Україні є важливим завданням для розвитку торгівлі та інвестицій. Для цього необхідно вирішити ряд проблем та обмежень, які існують у цій сфері.

Основними проблемами та обмеженнями використання інструментарію митної логістики в Україні є:

- недосконалість законодавства;
- нестача кваліфікованих кадрів;
- висока вартість інструментарію;
- недостатня інфраструктура.

Для вирішення цих проблем необхідно вжити таких заходів:

- вдосконалення законодавства
- підвищення кваліфікації кадрів
- зменшення вартості інструментарію
- розвиток інфраструктури

Оптимізація руху товарів через митний кордон є одним із напрямків удосконалення митної логістики. Для цього необхідно впроваджувати сучасні технології, розвивати інформаційну систему митниці, посилювати взаємодію між учасниками митного процесу та впроваджувати реформи в митній сфері.

Реалізація цих заходів дозволить підвищити ефективність митного оформлення товарів в Україні і сприятиме розвитку торгівлі та інвестицій.

Підвищення ефективності митного оформлення товарів в Україні може бути досягнуто за рахунок таких заходів:

- впровадження сучасних технологій, таких як електронне декларування, автоматизоване управління митними процесами, використання штучного інтелекту та блокчейну;
- розвиток інформаційної системи митниці;
- посилення взаємодії між учасниками митного процесу;
- впровадження реформ в митній сфері, таких як гармонізація митного законодавства з міжнародними стандартами, спрощення митних процедур, боротьба з корупцією.

Реалізація цих заходів дозволить скоротити час і витрати на митне оформлення товарів, підвищити ефективність митної системи та покращити рівень обслуговування клієнтів.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

У ході дослідження було встановлено, що розвиток інструментарію митної логістики є важливим завданням для оптимізації руху товарів в торгівлі в Україні. Для цього необхідно впроваджувати сучасні інструменти та технології, які дозволять підвищити ефективність митних процедур та скоротити час і витрати на митне оформлення товарів.

На основі проведеного дослідження було визначено такі основні напрямки удосконалення митної логістики в Україні щодо оптимізації руху товарів в торгівлі:

- вдосконалення законодавства. Необхідно провести гармонізацію українського митного законодавства з міжнародними стандартами, а також забезпечити його стабільність і прозорість;
- підвищення кваліфікації кадрів. Необхідно забезпечити підготовку та перепідготовку кадрів для сфери митної логістики;
- зменшення вартості інструментарію. Необхідно розробити та впровадити інструменти митної логістики, які будуть доступні для малих і середніх підприємств;
- розвиток інфраструктури. Необхідно розвивати митну інфраструктуру, наприклад, створювати нові митні пости;
- посилення взаємодії між учасниками митного процесу. Необхідно впровадити механізми, які сприятимуть взаємодії між різними учасниками митного процесу;
- впровадження реформ в митній сфері. Необхідно впроваджувати реформи в митній сфері, такі як гармонізація митного законодавства з міжнародними стандартами, спрощення митних процедур, боротьба з корупцією.

Реалізація цих заходів дозволить підвищити ефективність митного оформлення товарів в Україні і сприятиме розвитку торгівлі та інвестицій.

Крім того, у ході дослідження було встановлено такі додаткові висновки:

- впровадження сучасних інструментів і технологій у митну логістику є одним із ключових напрямів розвитку торгівлі в Україні. Ці інструменти і технології дозволяють підвищити ефективність митних процедур, скоротити час і витрати на митне оформлення товарів, а також покращити рівень обслуговування клієнтів;

- для успішного впровадження сучасних інструментів і технологій у митну логістику необхідно вирішити ряд проблем та обмежень, які існують у цій сфері. До таких проблем та обмежень відносяться недосконалість законодавства, нестача кваліфікованих кадрів, висока вартість інструментарію, недостатня інфраструктура та корупція.

Перспективами подальших досліджень у даній галузі є:

- розробка більш детальних рекомендацій щодо удосконалення митної логістики в Україні;
- проведення дослідження ефективності впровадження сучасних інструментів і технологій у митну логістику;
- аналіз впливу розвитку митної логістики на розвиток торгівлі в Україні.

Ці дослідження можуть сприяти подальшому удосконаленню митної логістики в Україні та підвищенню ефективності торгівлі.

У кінці висновку до магістерської роботи можна також зробити такі висновки:

- розвиток митної логістики в Україні є одним із пріоритетних напрямів економічної політики держави;
- успішне впровадження сучасних інструментів і технологій у митну логістику дозволить Україні підвищити свою конкурентоспроможність на світових ринках.

Отримані результати свідчать про необхідність подальшого розвитку та удосконалення митної логістики для забезпечення оптимального та ефективного руху товарів через кордон. Запропоновані стратегії та рекомендації можуть стати

основою для вдосконалення процесів митного контролю, що в свою чергу позитивно вплине на торговельні операції та економічний розвиток країни.

В цілому, магістерська робота розкрила важливі аспекти, пов'язані з митною логістикою, що вимагає постійного удосконалення та впровадження інновацій для покращення процесів та умов торгівлі, сприяючи стабільному та конкурентоспроможному економічному розвитку країни.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Митна логістика: компонентно-регіональна структура URL : https://www.rusnauka.com/22_NIOBG_2007/Economics/25096.doc.htm.
2. Яременко О. Ф. Митна логістика: поняття, функції, особливості. *Економічні науки*. URL: <http://journals.khnu.km.ua/vestnik/wp-content/uploads/2022/01/en-2021-6t1-07.pdf>.
3. Яременко О. Ф. Митна логістика: поняття, функції, особливості. *Економічні науки*. URL: <http://journals.khnu.km.ua/vestnik/wp-content/uploads/2022/01/en-2021-6t1-07.pdf>.
4. Дудорова Т. Ю. Особливості реалізації митної логістики в Україні. Наукові розробки молоді на сучасному етапі : тези доповідей XVIII Всеукраїнської наукової конференції молодих вчених та студентів (18-19 квітня 2019 р., Київ). Київ : КНУТД, 2019. URL: <https://er.knutd.edu.ua/handle/123456789/14087>
5. Митний кодекс України від 13.03.2012 № 4495-VI. URL : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>
6. Резнік Н., Боровик Т. Митна справа та митна політика держави. *Молодий вчений*. 2022. № 9 (109). С. 162–165. URL: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2022-9-109-34>
7. Калінеску Т.В., Романовська Ю. А., Антіпов О. М. Митний менеджмент : посіб. Східноукр. нац. ун–т ім. Володимира Даля. Сєверодонецьк : Вид–во СХУ ім. В. Даля, 2015. 371 с URL: https://pidru4niki.com/90896/ekonomika/mitna_logistika.
8. Павлова Г. Є, Бабій І. В., Воловик Д. В. Становлення логістики на рівні міжнародних економічних відносин. *Innovation and Sustainability*. 2022. № 2. С. 139-146. URL: <https://ins.vntu.edu.ua/index.php/ins/article/download/49/58>
9. Шереметинська О.В. Митна логістика, як елемент підвищення ефективності зовнішньоекономічної діяльності підприємств. URL: <https://dspace.nuft.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/21842/1/46.pdf>.

10. Митна логістика та її роль у здійсненні експертно-імпортних операцій URL :

https://elib.lntu.edu.ua/sites/default/files/elib_upload/%D0%94%D0%B7%D1%8E%D0%B1%D0%B8%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D0%B9/page5.html

11. Міжнародні перевезення та торгівля, актуальні зміни у ланцюгу постачання та митного законодавства URL:

<https://kyivlogisticsschool.com/courses/mizhnarodni-perevezennya-ta-torgivlya-aktualni-zmini-u-lancjugu-postachannya-ta-mitnogo-zakonodavstva/>.

12. Басс В. О. Місце і роль державної митної служби у системі забезпечення митної політики України та реформування митних органів у цілому. *Європейські перспективи*. 2020. № 1. С. 10–15. URL: <http://ep.unesco-socio.in.ua/wp-content/uploads/archive/EP-2020-1/EP-2020-1-2.pdf>

13. Остапенко А.С., Повод Т.М. Управління ефективністю та митними ризиками в логістичних процесах зовнішньоекономічної діяльності. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. Випуск 1 (24). 2020. URL: http://www.easterneurope-ebm.in.ua/journal/24_2020/35.pdf

14. Юридичний інструментарій URL :
<https://jak.koshachek.com/articles/juridichnij-instrumentarij.html>.

15. Наконечна Т.В, Гринів Н.Т. Застосування новітніх технологій у логістичній діяльності підприємств. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Економіка і управління*. 2021. Т. 32, № 5. С. 21. URL: https://www.econ.vernadskyjournals.in.ua/journals/2021/32_71_5/6.pdf.

16. Митний тариф URL :
https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9C%D0%B8%D1%82%D0%BD%D0%B8%D0%B9_%D1%82%D0%B0%D1%80%D0%B8%D1%84.

17. Крос-секторальна експортна стратегія 2019–2023. 39 с. URL: https://doi.org/file:///C:/Users/Тетяна/Downloads/Транспортування_та_спрошення_умов_торгівлі_2019–2023_UKR_1809.pdf.

18. Етапи митного оформлення URL: <https://ua-broker.com/shcho-potribno-znaty/mitne-oformlennya-tovaru/etapi-mitnogo-oformlennya/>.
19. Що таке митне оформлення вантажів URL: <https://dolphincargo.com.ua/ua/shho-take-mitne-oformlennya-vantazhiv/>.
20. Сергєєва О. Р. Товарообіг в Україні – реалії сьогодення. *Підприємництво та інновації*, по. 11-1 (Травень 29, 2020): 113-117. дата звернення Грудень 9, 2023. <http://ei-journal.in.ua/index.php/journal/article/view/275>.
21. Архірейська Н. В. Аналіз підходів до оцінювання ефективності митної справи. *Ефективна економіка*. 2014. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3176>.
22. Ринок вантажних перевезень у 2022 році URL : <https://trademaster.ua/articles/313620>
23. Перепьолкін С. М. Адаптація митного законодавства України в контексті європейської інтеграції. *Право та державне управління*. 2011. № 1. С. 73–78.
24. Коломієць В. Ф. Класифікація міжнародних інформаційних технологій. Інформаційно-аналітична діяльність в міжнародних відносинах: матеріали наук.-практ. конф., 24–25 квіт. 2003 р. Хмельницький, 2003. Ч. 1. С. 13–17.
25. Калашнікова Олена. Сутність і зміст поняття інформаційних технологій у державній митній справі. *Інформаційне право*. 2018. № 6. С. 230. URL: <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2018/6/42.pdf>.
26. Ситник Н.С, Джуган Л.Б. Інформаційні технології державної митної служби України. *Гроші, фінанси і кредит*. 2018. Т. 63, № 1. С. 158. URL: <https://financial.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2015/10/25.pdf>.
27. Микуляк О., Стефанишин Р. Впровадження інформаційних технологій у митну практику України. *Податки і фінансова політика*. Т. 61, № 4. URL: <http://sf.wunu.edu.ua/index.php/sf/article/view/1273/1276>.

28. Загальна характеристика митної логістики URL: https://elib.lntu.edu.ua/sites/default/files/elib_upload/%D0%94%D0%B7%D1%8E%D0%B1%D0%B8%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D0%B9/page5.html
29. Митна логістика в регіональному вимірі URL: http://www.rusnauka.com/NPM/Geographia/1_1_smirnov_mitna.doc.htm
30. Організаційне забезпечення логістичної діяльності підприємств. С. 234. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/322822882.pdf>.
31. Васильєв О. Л. Проектування логістичних систем: Конспект лекцій. Харків: УкрДУЗТ, 2019. 34 с.
32. Крикавський Є.В. Логістика. Основи теорії : підручник. Л. : Вид-во НУ «Львів, політехніка» ; «Інтелект-Захід», 2006. 456 с.
33. Кузьменко А.В., Пильнєв В.Г. Логістичний менеджмент: обґрунтування поняття та основні принципи в системі управління підприємством. *Класичний приватний університет*. 2017. Т. 5. С. 155. URL: http://pev.kpu.zp.ua/journals/2017/5_05_uk/30.pdf.
34. Зайцева К.В. Митна логістика як передумова інтеграції України у світову логістичну систему. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2012. № 38. С. 11–12. URL : http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Vetp_2012_38_9.pdf
35. Заблоцька Р.О., Мамедов Кянан Алескер огли. Сприяння ефективних логістичних послуг в міжнародній торгівлі. *Актуальні проблеми міжнародних відносин*. 2017. Вип. 131. С. 121–130
36. Смірнов І. Г., Косарева Т. В. Транспортна логістика : навч. посіб. К. : Центр навч.л-ри, 2016. 224 с.
37. Неруш Ю. М. Логістика : учеб. – К. : Знання, 2013. 495 с.
38. Чухрай Н. І. Логістичне обслуговування : підруч. Л. : Львівська політехніка, 2016. 475 с.
39. Jablonskis A., Petersone M., Ketners K. Insights into the definition of customs logistics *Intellectual Economics*. 2019. URL : https://www.researchgate.net/publication/330842477_Insights_into_the_definition_of_customs_logistics

40. Connecting to Compete 2018. Trade Logistics in the Global Economy.
URL: <https://lpi.worldbank.org/>
41. Updated National Transport Strategy of Ukraine 2030.
URL: <https://mtu.gov.ua/files/Zakypivli/Ukraine%20Transport%20Strategy%20Part%201%20-%20POLICY%20NOTE.pdf>
42. Харсун Л. Логістичне обслуговування товаропотоків між Україною та країнами ЄС. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/EkUk_2016_4_12
43. Savin S., Kravchyk Y., Dzhereliuk Y., Dyagileva O., Naboka, R. Management of the Processes on the Quality Provision of the Logistic Activity in the Context of Socio-Economic Interaction of Their Participants. 2021. *IJCSNS International Journal of Computer Science and Network Security*, 21(12), 45-52
44. Закон України «Про режим спільного транзиту та запровадження національної електронної транзитної системи» від 12.09.2019 № 78-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/78-20>
45. Шереметинська О.В. Митна логістика як елемент підвищення ефективності зовнішньоекономічної діяльності підприємств. Проблеми економіки підприємств в сучасних умовах : матеріали XI міжнар. наук.- практ. конф., м. Київ, 21–22 травня 2015 р. Київ : НУХТ, 2015. С. 136–138
46. Митні ризики в логістичних процесах міжнародної торгівлі. TradeMasterGroup : вебсайт. URL: <https://trademaster.ua/articles/313004>
47. Управління ланцюгом постачань / Г.І. Нечаєв та ін. Луганськ : Ноулідж, 2009. 160 с.
48. Чухрай Н.І. Логістичне обслуговування: Підручник. Львів: Видавництво НУ «Львівська політехніка», 2016. 292с.
49. Марченко В.М., Шутюк В.В. Логістика: Підручник. К.: Видавничий дім «Артек», 2018. 312 с.